

sja

**La revista de la
gent de Sant Joan
de les Abadesses**

**Núm. 8
Desembre 2014**

Preu: 2 euros

Sant Joan, poble turístic

De Sant Joan al món: Albert Grabulosa

Del món a Sant Joan: Shaun Forde

Can Janpere, la fonda de tota la vida

Les Diabladesses

Garriga: 50 anys entre tintes i papers

El Pont Vell a l'Exposició Universal de 1867

Entrevista a Anna Coma

Joan Mirambell, la petja d'un paisatgista

Sant Antoni, desxifrant el passat

Viatge recomanat: Baden-Württemberg

**Centenari de la Mancomunitat de Catalunya,
una visió santjoanina (1914-1925)**

La sardana del rector

Abans...

Marcel Miquel

Una de les tradicions singulars de la Festa Major de Sant Joan són les sardanes "itinerants", que es reparteixen per diversos indrets de la vila el matí del dimarts de la festa. És una tradició que data del 1902. Anteriorment la ballada es feia íntegrament a la plaça Major.

Sembla ser que diversos comerciants, cafès i particulars passaren a col·laborar amb la festa pagant una sardana que, en contrapartida, es ballava davant del seu establiment o domicili.

El rector -o potser la Parròquia- en pagava una, que es ballava a la plaça de l'Abadia, davant de l'antiga rectoria (l'actual museu del monestir). Per això, aquesta sardana, que encara avui es balla com la segona del recorregut després de la que s'interpreta a la plaça Major, s'anomena tradicionalment "La sardana del rector". L'any 2012 s'estrenà una sardana amb aquest nom que evoca aquesta tradició, composta per M. Teresa Monclús.

Les generacions passen, els santjoanins de les dues fotos no són els mateixos, però l'esperit de la nostra Festa Major roman.

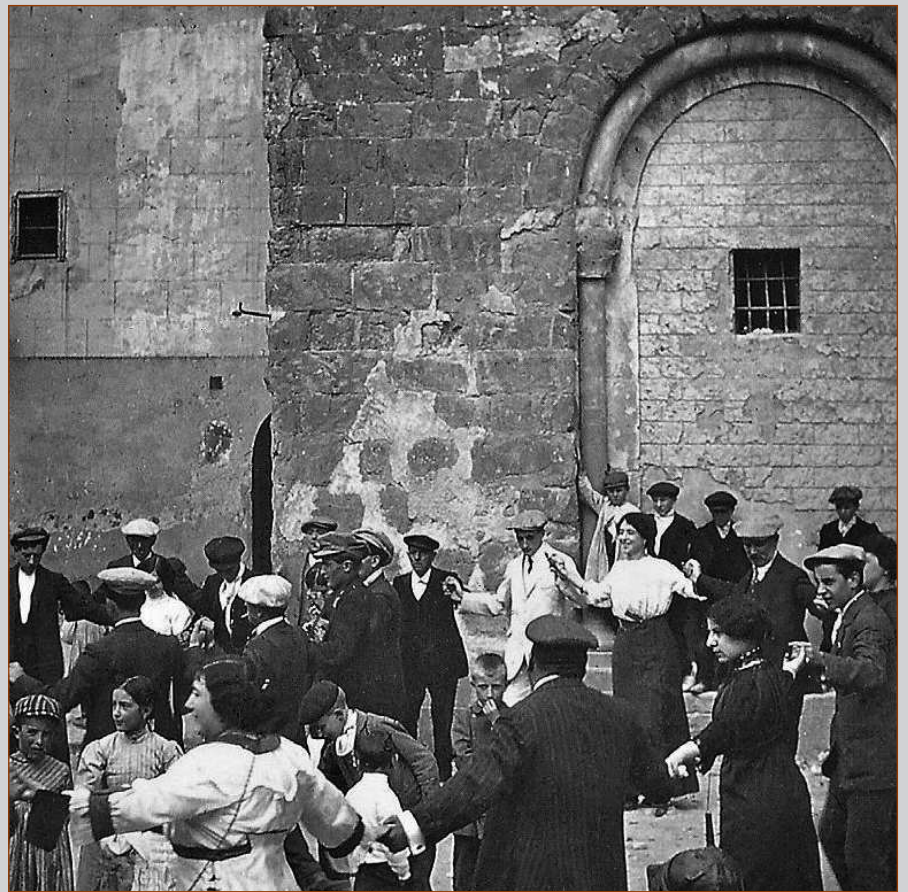

Foto procedent de la família Gorina - Capell

...i ara

Foto de Lluís Miquel, 2014

Editorial

Ha plogut molt des dels anys en què el desaparegut Centre d'Iniciatives Turístiques duia a terme les primeres promocions de Sant Joan amb el lema d'"Història, Art i Paisatge". Eren temps en què l'economia local funcionava totalment al ritme marcat per les fàbriques, i el turisme era poc menys que anecdòtic, a diferència d'altres poblacions properes amb una llarga tradició. Des de finals de la dècada dels 90 ençà, i sense que la indústria hagi deixat de ser la nostra principal font d'ocupació i riquesa, el turisme ha anat augmentant el seu pes, gràcies a la combinació d'iniciatives privades i suport institucional. I no només això, sinó que els santjoanins ho hem interioritzat: hem fet nostra la necessitat d'aquest sector per tirar endavant.

Sant Joan té un excel·lent potencial per atreure visitants. Des del patrimoni històric a l'entorn natural, passant per unes comunicacions que han millorat substancialment i una oferta d'activitats culturals i esportives que s'escampen durant tot l'any. Amb aquestes bases, no és agosarat pensar que el turisme té un futur important, i ens trobem en el moment de definir quina ha de ser la nostra estratègia per a aquest futur. En allotjaments rurals hi ha no solament quantitat sinó qualitat, i també hi ha projectes hotelers acabats o en procés –l'ermita de Sant Antoni– però manca encara una oferta de places hoteleres dins del nucli urbà, i en la restauració també queda molt camí per recórrer. Qualsevol pas que es faci també ha de tenir en compte que la promoció turística, avui, ja no té sentit de manera aïllada, sinó que cal coordinar-la amb la resta de municipis de la comarca i, especialment, amb els que participen en el consorci Terra de Comtes i Abats. Són eines que permeten sortir a fer difusió dels nostres atractius i captar aquell visitant que potser encara no sap ni tan sols que els vol conèixer. "Sant Joan, poble turístic", titula el reportatge central d'aquest número de la revista SJA. Ara ja podem dir que sí, però que podem ser-ho encara més.

El Consell de Redacció

Índex

Abans / ara	2
Editorial	3
El pas del temps.....	4
Sant Joan, poble turístic.	5
Nòtules.....	13
Nous comerços	18
Albert Grabulosa.....	20
Shaun Forde.....	22
El racó de l'arxiver	24
Can Janpere.....	25
Diablers i diablasses.....	28
Can Garriga, 50 anys	29
El Pont Vell, a l'Exposició Universal de 1867.....	32
Entrevista a Anna Coma ..	34
Joan Mirambell	37
Sant Antoni, desxifrant el futur	39
Baden-Württemberg	42
Sant Joan als llibres	44
Centenari de la Mancomunitat de Catalunya	46

Amb la col.laboració de:

AJUNTAMENT DE
LA BARONAL VILA
DE SANT JOAN DE
LES ABADESSES

Diputació de Girona
221 municipis

Punts de venda de la sja:
Oficina de Turisme
Centre Cívic El Palmàs
Llibreria Elvi
Llibreria Garriga

Foto de la portada: Jaume Dial. Dipòsit Legal: GI-407-2011 / Impremta Garriga
sja no es fa responsable de les opinions dels col·laboradors en els articles publicats.

Els membres del Consell de Redacció de la revista són: Olga Camps, Jaume Dial, Joan Garcia, Jordi Garriga, Marcel Miquel, Eusebi Puigdemunt, Trini Rafart, Montserrat Rius, Esther Rovira, Montserrat Tallant i Jordi Vilarrodà.

El pas del temps

Antoni Traveria

Periodista

Director General de la Casa Amèrica Catalunya

Per moltes vegades que la visitis, sempre hi ha alguna novetat digna de captivar. Passejar per la Baronal Vila de Sant Joan de les Abadesses és submergir-se també en detalls significatius de la història més antiga del país. Els seus carrers mostren encara les petjades d'un pas del temps que ha sumat encants, segle darrere segle. Podem descobrir, com a element distintiu del municipi, el seu conservat monestir de monges benedictines del segle IX, aproximant-nos a les cròniques de nobles, comtes, abats i abadesses que van comportar el naixement d'aquesta Vila senyorial envoltada per la riquesa natural de paisatges drenats per afluents del riu Ter.

Els carrers estrets i rectilinis del centre de la Vila donen idea de la cura en la preservació del pas de la història. Sant Joan sembla haver trobat aquell punt d'equilibri original, necessari, per fer possible un matrimoni entre el que és antic i que cal preservar i el present, vestit d'iniciatives atractives que són projectades al futur. El visitant pot gaudir del gòtic i del romànic, pujar i baixar per l'antic pont refet sobre el Ter bastit el 1138, mantenir tradicions com el Ball dels Pabordes i al mateix temps, projectar atrevides iniciatives que atreuen la curiositat i la presència de milers de nous visitants.

Els joves, i molts no tan joves, van poder gaudir d'una cita amb la música de qualitat autòctona,

que aporta el valor afegit de beneficiar al conjunt del poble. Després de l'èxit de la primera edició del festival Clownia és d'esperar que aquesta iniciativa tingui continuïtat, més tenint present els orígens del cantant i compositor del reconegut grup musical Txarango, Alguer Miquel.

La Festa del Grito d'independència de Mèxic s'ha convertit ja en un clàssic al calendari del mes de setembre, just després de la no menys intensa Festa Major. Sant Joan recorda els fets que es van iniciar el 16 de setembre de 1810 amb el Grito de Dolores. Onze dies després, l'exèrcit Triguarante faria la seva entrada a Ciutat de Mèxic. La música dels mariachis, el folklore lluminós que els acompanya, envaeix la Plaça Major envoltada d'atractives paradetes amb especialitats de la cuina tex-mex. Fajitas, tortillas, tamales, quesadillas, omplen d'olors i sabors tots els racons del centre de la Vila. Aquest agermanament de Sant Joan amb la ciutat de San Luis Potosí, té a veure amb l'il·lustre compositor santjoaní, Jaume Nunó, (1824-1908) autor de la música de l'himne mexicà. La reconstrucció de la seva casa pairal, el palmàs del mestre, és avui un espai públic de primera, punt de trobada també cultural on una exposició permanent recorda la figura més universal del municipi.

Els santjoanins i santjoanines s'han guanyat el dret a mostrar un cert sentiment noble d'orgull de pertinença a una comunitat que sembla molt decidida a fer bé les coses, superant les dificultats, obrint portes i finestres al món.

Aneu a Sant Joan de les Abadesses i descobriu molts altres elements dignes de ser visitats. Comprovareu que m'he quedat curt.

Sant Joan ha sabut cuidar el pas del temps.

Sant Joan, poble turístic

Fotos: Txell Freixas

Esther Rovira - Joan Garcia Montserrat Tallant

Sant Joan de les Abadesses és un municipi de caire predominantment industrial encara que també manté una petita activitat agrícola i ramadera, com ja hem comprovat en edicions anteriors d'aquesta revista. Integrat al Baix Ripollès, ha quedat al marge de les Valls de Ribes i Camprodon amb una trajectòria turística més llarga que es va originar a finals del segle XIX. En els darrers anys, però, el nostre poble ha fet esforços per potenciar el sector dels serveis i, sobretot, l'activitat turística. Una bona mostra en són les cases de turisme rural que s'hi han creat en els últims 15 anys. A nivell d'administracions, també s'ha fet un esforç per posicionar el

Baix Ripollès i potenciar-lo turísticament. L'exemple més clar és el projecte 'Terra de Comtes i Abats', que es va iniciar el 2005 i que de forma progressiva ha anat agafant cos i forma.

Quants turistes passen per Sant Joan durant l'any?

Per saber si Sant Joan és o podria ser un destí turístic rellevant, cal saber quina quantitat de persones visiten el nostre poble, d'on vénen i què hi busquen. El nombre total de consultes que va rebre l'oficina de turisme l'any passat —una dada a tenir en compte tot i que no és absoluta perquè no tots els visitants passen per l'oficina de turisme— va ser d'11.518, una xifra lleugerament inferior a la mitjana dels darrers deu anys, que ha estat de 12.556 consultes. Mirant any per any, cal destacar un augment

el 2011 coincidint amb la inauguració de la nova ubicació de l'oficina de turisme al Palau de l'Abadia (18.630 consultes), i una davallada el 2009 (se'n van registrar 8.392), amb motiu del canvi temporal de la seu als baixos de l'ajuntament.

El canvi d'emplaçament de l'oficina de turisme i el context econòmic no ens permeten treure conclusions directes d'aquestes dades, però és un bon indicador que els darrers anys, tret d'alguna excepció, hagin fet pujar la mitjana de consultes. Per exemple, hi ha qui diu que, tot i que pugui semblar el contrari, la crisi ha fet que es reforci el turisme interior. En aquest sentit, els factors són molts i difícils d'analitzar. Prova que tots els factors poden influir-hi i de formes que són difícils d'explicar, el mal temps i les pluges - enemigues tradicionals de l'agost a la nostra comarca- ens han fet un favor aquest estiu.

Alguns museus gironins (com el Museu Dalí de Figueres) apuntaven que el mal temps de l'estiu va jugar a favor del turisme cultural d'interior. Molts estiuejants, cansats d'esperar un dia de sol per gaudir de la platja, varen optar per fer escapades d'un dia per fer turisme cultural a l'interior, pel que no seria estrany que el nostre poble també se n'hagués beneficiat.

Aquesta circumstància tindria sentit si recordem que, durant la segona setmana d'agost, l'oficina va registrar prop de 1.000 visitants entre l'11 i el 17 d'agost. Es tracta d'una de les setmanes on més turistes han passat per aquest equipament municipal des de 2002, l'any en què es varen començar a analitzar les dades de forma sistemàtica.

Els turistes vénen a Sant Joan atrets pel patrimoni històric i artístic

La nova oficina de turisme del Palau de l'Abadia va fer augmentar considerablement les consultes dels turistes

L'Oficina de Turisme ha rebut una mitjana de 12.556 consultes anuals l'última dècada. Pel que fa a les procedències, i tornant a les dades completes més recents, de les 11.518 consultes que va registrar l'oficina l'any 2013, 8.585 consultes provenien de Catalunya (un 74% del total). Al turisme català, el segueix l'europeu amb 1.472 consultes (12%), mentre que de la resta de l'estat espanyol es van atendre 1.355 consultes (11%). Les visites d'altres parts del món són un percentatge residual (un 3%) i l'any passat només se'n van comptabilitzar 106. Pel que fa a aquest punt d'anàlisi tot i que no tenim dades anteriors a 2002, la sensació que tenen els actors relacionats amb el turisme és que abans el turisme francès tenia molta més importància que no pas la que té ara.

Quant al tipus de visitant, amb dades de l'oficina de turisme del 2012, destaquen tres perfils: les parelles, amb 3.156 consultes (24%); les famílies, amb 3.097 consultes (23%) i els amics, dels quals se'n van registrar 2.925 consultes (22%). La resta són grup organitzats (14%), grups de tercera edat (9%), escoles (3%) i persones que viatgen soles (0,5%).

Què busquen els turistes al nostre poble?

Per tal de complementar aquestes dades per aquest reportatge, l'equip redactor d'aquesta revista va distribuir unes enquestes a l'Oficina de Turisme i a alguns establiments. Si bé la quantitat de respostes no permeten treure conclusions quantitatives, sí que hi podem veure diferents tendències.

Les persones que les han respost expliquen **majoritàriament que han vingut a Sant Joan fent ruta i gairebé totes ho fan atretes pel patrimoni.** Segons les enquestes, hi ha unanimitat dels turistes a l'hora d'afirmar que recomanarien la visita a un amic i, en l'apartat d'aspectes a millorar, algun es queixa de la falta d'allotjament. Molts d'ells destaquen com a positiu el casc antic, i gairebé tots ressalten que el poble té més atractius dels que es pensaven quan van decidir visitar-lo. L'altre gran punt d'interès turístic de Sant Joan és el monestir. Amb dades de les entrades venudes —que no són totes les visites perquè hi ha excepcions a l'hora de pagar l'entrada—, l'any passat van visitar-lo 17.922 persones. Tot i que cada vegada la resta d'atractius del poble tenen

més repercussió (patrimoni natural, Vila Vella, curses esportives, festes i fires), el monestir continua sent el principal reclam del poble.

L'oferta d'allotjament

Com hem vist, molts dels turistes que visiten Sant Joan ho fan fent ruta, i alguns remarquen la manca de places per dormir-hi, el que podria ser una possible causa d'alguna d'aquestes visites de curta durada. Qui bé saben d'aquesta poca disponibilitat de llits són algunes entitats del poble.

Cada any, Sant Joan acull diverses competicions esportives que, a banda d'atraure turistes interessats en gaudir-ne, també porten participants i les seves famílies. Actualment, hi ha: els 3 Dies de Trial de Santigosa, la Duatló de carretera, la Trobada BTT_Cavallera, l'Emmona, la Taga-2040 Evo i el Trial de Clàssiques. En aquests esdeveniments, el nombre potencial de persones que dormirien al poble, tot i puntual, seria més elevat si hi haguessin més places per pernoctar. Molts dels participants en aquestes proves dormirien al poble i molts ho acaben fent en poblacions veïnes.

Cal destacar, com a exemple, el

Les múltiples activitats esportives organitzades a Sant Joan fan conèixer el poble i els seus entorns als seus participants i familiars.

L'Hostal Ca La Bonica era un dels hotels ubicats al centre de la vila. Ja fa anys que va tancar

projecte iniciat per la Unió Excursionista perquè els santjoanins acollissin corredors de l'Emmona. La iniciativa buscava que els atletes tinguessin una nova connexió amb la zona, però també solucionar un problema d'allotjament que té la població des de fa un temps.

Al llarg dels darrers anys, han tancat els hotels El Ter i Ca la Bonica i pensions com La Rodona, Ca la Nati, Habitacions Mateu i Can Janpere (aquest últim ha estat el més recent i també compta amb un article en aquest número de la revista SJA). Aquest tipus d'establiments van viure la seva època d'esplendor a mitjan segle XX. La Carme Casals de Can Janpere recorda que tenien dos tipus de públic: durant l'any, allotjaven treballadors temporals -sobretot de la construcció- i també viatjants, mentre que a l'estiu eren industrials i famílies del Vallès (especialment de Terrassa i Sabadell), que s'hi quedaven tot el juliol i l'agost, i estiuejants de Barcelona que escollien preferiblement l'agost.

En els darrers anys, han tancat els hotels El Ter i Ca la Bonica, i pensions com La Rodona, Ca la Nati, Habitacions Mateu i Can Janpere

Tot i el tancament dels antics allotjaments, n'han aparegut de nous. És el cas de l'hotel Les Planes del Grau i el Satori B&B, aquest últim dintre del nucli urbà, i també han començat les obres a la masia de l'ermita de Sant Antoni que han de culminar amb la creació d'un hotel i un restaurant.

A més d'aquests projectes se n'han creat d'altres amb conceptes diferents. Un d'ells és l'alberg Ruta del Ferro que acull cada any de mitjana unes 8.000 pernотacions. En aquest apartat de nous establiments que defugen la idea clàssica d'hotel, també han proliferat les cases rurals. Actualment, Sant Joan compta amb onze cases: Can Roca, Els Arenys, El Janpere, El Muig, El Reixac, El Serradal, El Guanter, La Batllia, La Caseta, el Serrat de la Teia i la Masia del Bell Solà.

Un dels punts que cal millorar de l'alberg, i que també passa a les cases de turisme rural, és la repercussió directa amb el poble, ja que molts clients no surten de l'entorn d'aquests establiments. Aquest fet és cada cop menys destacable, com veurem més endavant. En aquest sentit per contribuir a què els seus clients visitin el poble, aquest estiu l'alberg

ha estrenat una gimcana que obliga els usuaris a baixar al nucli. Es tracta del joc "Els secrets de la Baronal Vila de Sant Joan de les Abadesses" que ha tingut una bona acceptació ja que els visitants destaquen a les enquestes de satisfacció que els ha permès visitar llocs que de ben segur no haurien vist mai.

Un dels aspectes que cal millorar, és que els usuaris de l'alberg i les cases rurals baixin més al poble

L'aposta pel turisme a Sant Joan és tan privada com pública. L'ajuntament va encarregar ja fa un temps un estudi per conèixer la viabilitat de fer un hotel al centre del municipi i que s'ha fet públic a principis de desembre. L'estudi de Q-Global d'assessorament i gestió turística, empresa del departament tècnic i de consultoria especialitzat en el sector turístic del Grup Costa Brava Centre, conclou que falten places hoteleres d'alta confortabilitat al centre del poble, per aquells turistes que no volen desplaçar-se en cotxe, i també més oferta de cuina tradicional de qualitat.

En Ferran Miquel i la Carme Bo foren els pioners en oferir turisme rural a Sant Joan

Els pioners del canvi d'oferta: El Reixac

Hem assenyalat l'allotjament al centre i l'oferta gastronòmica com a mancances de la situació turística actual. La creació d'algun hotel i d'algun restaurant afavoriria el turisme? Seria rendible fer una inversió en serveis turístics a Sant Joan?

Qui va fer-se aquesta pregunta fa més de 18 anys, varen ser en Ferran Miquel i la Carme Bo. Són els propietaris de la primera casa de turisme rural que va obrir a Sant Joan: El Reixac. La van adquirir el 1992 i van començar a acollir visitants el 1996. Ferran Miquel recorda que quan ell era regidor de Turisme ja es va fer un estudi que deia que a Sant Joan hi faltava allotjament i per això van decantar-se per aquesta opció. En aquell moment, només hi havia dues cases de turisme rural a tota la comarca i la Carme explica que molta gent del poble no entenia que volguessin deixar que la gent dormís a casa seva. "Va ser impressionant i tota una sorpresa que la gent respongués. Jo tenia dubtes però va anar molt bé des

del primer moment i vam poder anar fent obres a la casa. A banda de les reserves, també se'ns presentava gent a casa, sobretot francesos perquè al principi n'hi havia molts", diu la Carme.

En aquella època, a Sant Joan hi havia el Centre d'Iniciatives Turístiques (CIT) però quan es varen acabar les subvencions de la Generalitat, l'ajuntament va obrir l'oficina de turisme, veient que la indústria començava a minvar. Miquel assegura que en turisme, sobretot en l'època en què varen obrir la casa, és molt important sempre anar un pas per endavant.

Van apostar per fer molta publicitat i després d'un temps de parlar de Sant Joan i els seus atractius, varen adonar-se que molta gent que hi feia nit no sortia de la casa o de l'entorn, i varen potenciar més la casa i les estances en les seves publicacions. "Vam arribar a 185 dies d'ocupació a l'any de mitjana i seguíem fent anuncis", diu en Ferran.

Dels seus inicis, també destaquen que molta gent no coneixia el Ripollès però, en canvi, sí que

coneixien la Garrotxa perquè allà ja hi havia turisme rural. Amb el temps, s'han anat fent passos i ara Ferran Miquel diu que el Ripollès és una de les comarques amb més densitat de cases de turisme rural. Els responsables d'El Reixac també destaquen que al principi la majoria dels clients visitaven Camprodon, i que havien de convèncer-los perquè escollissin Sant Joan ja que no coneixien el poble i no el contemplaven per a les seves sortides. Amb el temps, els clients que repeteixen tenen per costum baixar al poble. La Carme explica que "la primera vegada els clients vénen per la casa, però si repeteixen és pel poble i per l'entorn". En aquest sentit, es mostren satisfets amb el seu esforç perquè diuen que ha valgut la pena i que viuen d'aquests repetidors.

Valoren positivament l'evolució que ha fet el poble cap al sector serveis. Creuen que el turisme s'ha potenciat molt bé. "L'Ajuntament s'hi va veure obligat perquè no hi havia alternativa. Ens vam avançar a Ripoll i, en algun moment, fins i tot a Camprodon es van preocupar de l'empenta de Sant Joan", explica Miquel.

No tot, però, han estat alegries. També hi hagut moments de preocupació, especialment amb el desdoblament de la C-17 fins a Ripoll, perquè pensaven que la gent no es quedaria a dormir i tornaria a l'àrea metropolitana de Barcelona, però "per sort no ha estat així", diuen.

Carme Bo: "Molta gent que ve a la casa ho fa per la Ruta del Ferro"

Entre els elements que consideren claus per la promoció de Sant Joan, la Carme té clar que el més rellevant ha estat la Ruta del Ferro: "Molta de la gent que ve ho fa per

aquesta via. Després hi ha hagut l'alberg i també la creació de rutes. Nosaltres vam haver de fer les nostres pròpies rutes de natura perquè no existien. Al Reixac no hi havia diners però si molta imaginació”, explica rient. Després de 18 anys al negoci, la valoració de la parella és molt bona i en Ferran Miquel té clar que si fossin més joves apostarien per fer un hotel: “Ja n’hi ha d’apartats, però crec que en falta un de més cèntric. Sant Joan és dels pobles de la comarca que organitza més actes i això porta molta gent que es vol quedar. Per exemple, les activitats esportives que s’han anat creant els últims anys”.

Sobre el volum de cases rurals que hi ha a Sant Joan, la Carme diu que hi ha caps de setmana sense activitat al poble que noten certa saturació i que costa omplir però, en canvi, quan hi ha esdeveniments no poden acceptar tota la demanda que tenen. Tot i així, Bo té clar que les cases rurals han estat importants pel poble perquè no ofereixen menjars i això fa que els seus hostes hagin d’anar-hi a comprar o a fer els àpats, i d’aquesta manera també han descobert el municipi. En aquest sentit, destaquen l’encert d’obrir un establiment com l’Abadia per revitalitzar el casc

antic. Creuen que a Sant Joan li falta alguna aposta nova de restauració i posen d’exemple els locals del casc antic de Vic.

Actualment, el municipi compta amb vuit restaurants: Braseria Gil, Casa Rudes, La Ruta del Ferro, La Teuleria, Mas Repunxó, l’Agrobotiga, Mas Les Feixes i La Forneria, i amb dotze bars, tots ells amb oferta de plats per menjar (El Poste, Insomni, Drac, Metropolitan, La Taverna del bon vi, Peret, Mandragora, Frankfurt PK2, l’Abadia, Centre, La Rodona i Clavé).

Del turisme, a la segona residència

Al llarg dels anys, Sant Joan també s’ha convertit en un municipi amb segones residències, és a dir, persones vinculades amb el municipi però que no hi resideixen. Els santjoanins d’adopció també són importants per l’economia del poble, però també pel desenvolupament turístic, ja que es converteixen en els millors ambaixadors.

Entre les persones que tenen aquest tipus d’habitatge i que visiten tot sovint Sant Joan hi ha

Nicola Cecchi i la seva família que expliquen que van escollir aquest municipi “per la proximitat amb Barcelona, pel clima que no és extremadament humit i per la seva posició geogràfica dins la comarca del Ripollès, que facilita el desplaçament a qualsevol lloc”. També destaquen que Sant Joan encara manté l’essència de poble i que no ha crescut desmesuradament com altres municipis. Tot i així, i davant d’un possible augment del turisme si el poble continua fent esforços en aquesta línia, Cecchi no creu que seria negatiu ja que ajudaria a dinamitzar el poble.

Aquesta parella va decidir adquirir una segona residència a Sant Joan amb l’objectiu que a la llarga es converteixi en un lloc on viure-hi tot l’any. “La ciutat deshumanitza, les relacions socials es perden una mica, tothom té pressa i, en resum, la ciutat cansa.

Per ara, hem d’estar on hi ha la feina i esperar a la jubilació per poder gaudir plenament del poble de Sant Joan. Aquí, no ens faltarà res perquè a les rodalies ja hi ha tots els serveis mínims per poder viure-hi”, explica.

Dels atractius del poble, destaquen que hi han trobat una agenda

La Teuleria ofereix el seu servei de restauració i banquets

Casa Rudes combina la tradició amb una oferta gastronòmica de qualitat

cultural activa i propera en qualsevol període de l'any. "Els actes són sempre molt interessants i, a vegades, són una manera per conèixer la vida i els fets que van succeir a la vila abans d'arribar-hi. Participar a la vida del poble és també una manera de socialitzar-se amb els seus habitants, fer coneixences i, en definitiva, no sentir-se com aquells de ciutat que vénen el cap de setmana".

Preguntats sobre com recomanarien una visita a Sant Joan als seus coneguts, expliquen que tot sovint ho fan i destaquen que el millor reclam és "el paisatge amb els camps i els boscos i les rutes per fer-hi excursions, així com el patrimoni històric i monumental de la vila que fan redescobrir la importància que va tenir Sant Joan en el passat". També posen de relleu l'oferta de productes locals.

Dels aspectes a millorar per potenciar més el turisme creuen que a Sant Joan li falta un hotel cèntric. "En la meua modesta opinió, hauria de ser emplaçat al centre de la vila i amb les comoditats que són vigents avui en dia. També fa falta un restaurant

amb una cuina atractiva que revaloritzi les viandes ecològiques del Ripollès, amb un estàndard de qualitat adient, de manera que el turista no sigui un turista de passada", diu Nicola Cecchi.

El futur

Amb el sector terciari a la baixa, i després de la crisi de la indústria tèxtil, el sector econòmic que més ha crescut a Sant Joan de les Abadesses i a la comarca des dels anys 90, és el turisme. Després de "dependre" de la Vall de Núria, Camprodon i Ribes, els pobles del Baix Ripollès han iniciat una aposta per reforçar les seves ofertes turístiques, Terra de Comtes i Abats, n'és un exemple. Engloba elements patrimonials de Ripoll, Sant Joan de les Abadesses, Campdevàrol i Gombrèn, enriquint-los amb la creació de centres d'interpretació i espais museïtzats amb l'objectiu de donar a conèixer la història d'un territori que té com a protagonistes personatges com Guifré el Pelós o l'abat Oliba.

Si parlem de futur, el Ripollès té un potencial turístic molt important, on la cultura, la natura, el paisatge, el clima, l'oferta esportiva, els senders, les rutes de

BTT, l'esquí, les activitats d'aventura, els allotjaments de tipologies diferents i sense oblidar la cuina ripollesa ... Tot això fa que la comarca es posi cada dia més en un lloc interessant per visitar o fer estades i aquesta tendència també la podem aplicar també al nostre municipi.

A la comarca del Ripollès, tant institucions com empreses privades treballen conjuntament per ampliar l'oferta turística al llarg de tot l'any. Sumant sinergies tots els 19 pobles de la comarca hi surten guanyant. Un exemple d'aquest treball en xarxa, és la creació de paquets turístics que engloben allotjament, restauració i entrades per a visitar el nostre patrimoni històric. Es van iniciar fa dos anys en el baix Ripollès de la mà de Terra de Comtes i Abats, concretament en el nostre municipi, s'ofereixen dues propostes molt ben valorades per part dels visitants: El comte Arnau, de la història a la llegenda i Sant Joan de les Abadesses, la joia del romànic.

En definitiva, el turisme pot ser un sector econòmic fonamental per a Sant Joan de les Abadesses que cal tenir en compte.

Sant Joan gaudeix d'una àmplia oferta de cases de turisme rural

Molts turistes remarquen la manca de places per dormir. Nos projectes com El Grau amplien l'oferta hotelera a Sant Joan

Sant Joan amb ulls de turista

Moltes de les enquestes que es fan a l'oficina de turisme i als diversos establiments de turisme del municipi recullen que un dels atractius de Sant Joan és el tracte de la seva gent. Un aspecte que també és el que més ressalta la periodista d'economia de Catalunya Ràdio a Madrid, Txell Feixas, a qui la redacció de la revista SJA va convidar a passar un cap de setmana a Sant Joan perquè relatés les seves impressions visitant el municipi.

La Mercè, l'Àlex, la Maria Teresa, la Marta, la Constança, la Faustina, en Jordi o en Xevi. Tots han exercit —sense saber-ho— com els millors amfitrions de Sant Joan de les Abadesses. Només arribar, la Mercè em responia a un fet que va encuriosir-me mentre travessava l'imponent Pont Vell cap al centre: Per què tothom va tan arreglat? Per què molts porten safates amb postres? 'Estem de festa major!', contesta sorpresa que no n'estigués assabentada.

La Faustina

Descobriria la vila vestida com la seva gent: de gala. I suposo que veient-me tan interessada pel tema gastronòmic, la Mercè i els seus em van recomanar esmorzar coca de l'Abadessa. Seguint les seves indicacions i davant del 'Metro' (el meu amic Àlex ja m'havia advertit que el seu poble en tenia i jo mai me'l creia) optava per anar xinoxano cap al centenari Forn Salvat. Quan vaig entrar-hi es respirava flaire... festamajorenc. Amb un bonic vestit vermell, m'atenia —riallera— la Maria Teresa. I mentre m'embolicava sobre el taulell un trosset d'aquest dolç, em suggeria que visités el nucli antic. Li deia adéu sense ni imaginar que una inesperada coincidència 'familiar' ens tornaria a creuar.

Només minuts més tard —perquè tot és a tocar— estava plantada i bocabadada davant del Palau de l'Abadia. Un edifici amb encant, de parets amb molt passat però amb un present ben restaurat. Temptada d'entrar a l'Oficina de Turisme, me'n vaig estar. Sobretot perquè l'objectiu era descobrir 'verge' Sant Joan, en el sentit de no tenir informació ni haver-ne buscat. Però també —s'ha de reconèixer— perquè estava tancada per festes. Alternativa: l'aperitiu en una terrasseta just davant. No el vaig fer sola. Al costat, assegut en una altra taula, un senyor gran m'explica que aquest edifici havia estat una presó, una escola i la seu provisional del consistori tot presumint de que es tracta d'un bé declarat d'interès nacional. I al preguntar per dinar, la Marta —a només uns metres i acompanyada en una altra taula— em va proposar Casa Rudes, Can Gil, l'antiga estació...

Però la gana encara no apretava. Així que vista la joia de la corona —el

majestuós Palau— descobria molts més tresors al voltant. Tresors en forma de fonts distribuïdes per un peculiar entramat de carrerons. Molts, organitzats per gremis com el dels Tints o els Canonaires. O els pintorescos carrer de Faura —amb un petit pont vell— o el llarg Jussà. D'aquest últim, em van fascinar les seves façanes acolorides amb flors i estelades penjades en alguns balcons. Badava quan vaig notar que algú em seguia amb la mirada.

Era la Constança. Una senyora elegant que —amb el davantal posat— semblava esperar convidats. La vaig saludar i —una a dalt i l'altra a baix— vam començar a xerrar. 'Tinc a punt tomàquets amb anxoves, canelons, ànec amb prunes i flam. Si vols pujar... Estic esperant la filla' em confirmava tota hospitalària. Va ser en aquell moment quan es produïa el retrobament de què us parlava: al cap del carrer apareixia la Maria Teresa. Sí! La noia que m'havia atès al forn, la del vestit vermell, la que m'havia aconsellat arribar-me al barri on resulta que —costat per costat—

La Mercè em va informar que era Festa Major

La Mre Teresa i la Constància, filla i mare

vivien mare i filla. Les vaig deixar dinant agraint la invitació i el meu estómac em va fer notar que potser sí que ja em tocava.

De fet, els santjoanins estaven entaulats perquè els carrers s'havien buidat de gent i xerrameca i les cases omplert de brindis i rialles. Seguint Jussà avall parava a respirar calma en uns bancs del Parc de la Muralla, des d'on es veia un riu Ter envoltat d'un verd que dominava tot el paisatge. Les dues veïnes m'havien recomanat perdre'm per aquest raconet amagat i no perdre'm, en canvi, la Ruta del Ferro. Així que vaig desfer el camí, traspasar el pont —aquest cop el nou— i pujar costa amunt.

Quan ja esbufegava, sento: 'Afanya't o et mullaràs. Jo ja no puc córrer com tu, a la meua edat'. M'ho deia l'entrançable Faustina, asseguda en un portal. Va regalar-me el programa de la Festa Major que tenia a les mans i que curiosament estava dedicat al Palau i al Claustre que no havia pogut visitar. Me'l vaig llegir mentre em disposava a dinar a l'antiga estació: cuina casolana. I també deixant-me portar per la propietària, amb el menú l'encertava: 'Pastís de bolets, xai a la brasa amb mongetes de Santa Pau i braç de gitano de casa'. L'ambient era familiar, dins i fora del restaurant. A la part de darrera, nens i pares jugaven a fer el trenet sobre un tros de via conservada simulant les locomotores

que hi havien passat fa anys. Tenia pensat seguir l'antic traçat ferroviari, una desena de quilòmetres que anomenen via verda i et traslladen al passat industrial del municipi.

Però havent dinat, la música d'una banda de música em va despistar de la ruta i, seguint la melodia, vaig fer cap al final del carrer del Ferrocarril. Allà, una parella vestida molt elegant —envoltada d'autoritats i veïns — esperava dos joves més que saludaven des del balcó d'una casa particular. En Jordi, de la Flama de Farners, m'informa de que es tracta del Ball de Pabordes, un element festiu patrimoni d'interès nacional, dansa senyorial que abans es representava a l'església i que només es podia veure aquell dia, el segon diumenge de setembre. Això si no pluvia —que

Nens i pares jugant a La Ruta del Ferro

era la por de tots plegats— perquè llavors la cerimònia no es celebraria.

Però finalment, el temps ens va respectar. Vam reunir les quatre parelles que integren el ball, baixar de la part alta de Sant Joan, travessar el Ter pel majestuós pont vell i acabar a la Plaça Major. Enmig d'aquelles porxades i davant del respecte i admiració dels santjoanins que l'omplien, vaig seguir atenta un dels moments àlgids de la jornada. Entre els vilatans, m'acompanyava en Xevi, un altre amic amb qui també coincidia per casualitat.

L'Albert i en Xevi, al Nervis Bar

Li vaig comentar l'impacte que em va generar llegir 'independència' amb lletres gegants en una façana i veure a la del costat —la de l'ajuntament— aquella gran àguila negra. 'És el símbol de l'escut i la bandera del municipi' va aclarir-me ràpid mentre caminàvem cap al Bar Nervis. Una aposta arriscada, destacava, d'uns joves del poble que després de fer carrera a Barcelona escollien establir-se a Sant Joan. I ara entenc la tria, prioritzaven qualitat de vida amb instants com aquell: degustació de la cervesa 'Minera', un altre projecte exitós i de gent de la terra.

Tocava retirada i per mantenir la màgia del dia, decidia fer nit a l'Hotel Les Planes del Grau. També amb porxades, era la combinació perfecte de pedra i fusta, d'estètica rústica i moderna, d'austeritat i confort, de cuina tradicional i innovadora. Un establiment amb màgia, mimat, com d'altres que vaig veure quan el cercava. Era el lloc perfecte per asseure's i tancar aquest bateig de **Sant Joan sabent del cert que és un lloc per tornar-hi.**

Nòtules

Kepa Junkera i Amadeu Rosell varen estrenar col·laboració a Sant Joan

Topaketa Ripollès-en, el projecte conjunt entre el grup ripollès Tururut Bonaigua del ripollès Amadeu Rosell i el compositor i intèrpret basc Kepa Junkera, varen estrenar-se aquest agost al Teatre Centre del nostre poble. El seu repertori amb cançons i melodies de Beget combinades amb perles del repertori basc va permetre, no només gaudir del virtuosisme del músic basc, sinó que també escoltar els diversos papers que pot tenir un mateix instrument segons el territori i cultura des d'on es toca. Després del concert a Sant Joan, la proposta es va repetir al festival Ésdansa de Les Preses (La Garrotxa) i a la Fira Mediterrània de Manresa (Bages).

L'Emmona creix i es convertirà en la primera 100 milles d'alta muntanya de Catalunya

La prova tindrà 172 quilòmetres, 12.000 metres de desnivell positiu i 24.100 d'acumulat. En total, el recorregut passarà per 22 cims del Ripollès de més de 2000 metres, i els corredors, que podran ser fins a 1000, hauran d'acabar la cursa en menys de 48 hores. La Unió Excursionista de Sant Joan de les Abadesses ha volgut convertir la cursa en una festa esportiva per tota la comarca, i comptarà amb més de 500 voluntaris dels municipis per on passarà. A més de la Gran Ultra, també hi haurà una ultratrail de 123 quilòmetres i una trail de 67.

Recordem que en l'edició d'aquest any Eric Moya va aconseguir completar la cursa en segona posició. Aquest ha estat un bon any per l'atleta santjoaní, que ha col·leccionat podis i victòries en moltes curses en què ha participat. L'última, en la Cabrerès Mountain Marathon el passat 16 de novembre.

L'arxiu fotogràfic de la família Blanxart, a l'exposició «El daguerreotip. L'inici de la fotografia»

L'Arxiu fotogràfic de Barcelona acollirà, fins a finals de febrer de l'any vinent, una exposició per recordar els 175 anys de l'arribada de la primera tècnica fotogràfica a la ciutat i exposar la col·lecció municipal de daguerreotips. A més de mostrar eines i utilitatges que s'utilitzaven per fer els daguerreotips i de la primera càmera que va arribar a Barcelona, també s'exposen peces del laboratori de daguerreotípic de la família Blanxart de Sant Joan de les Abadesses, conservat a l'Arxiu fotogràfic de Barcelona. L'exposició es pot veure fins al 28 de febrer de 2015, de dilluns a dissabte, de 10 a 19h (festius tancat). L'entrada és lliure. Per a més informació visiteu: www.bcn.cat/arxiufotografic

El santjoaní Josep Navarro dedica una sardana a Leo Messi

L'astre argentí ja té una sardana dedicada des del passat mes de maig gràcies al compositor Josep Navarro i Zafrà. L'encàrrec el va rebre de la Penya Almogàvers Garrotxins en el marc de la celebració dels 75 anys de l'entitat. La sardana, que porta per nom +Sí, també va servir perquè diversos mitjans parlessin de la Principal d'Olot que dirigeix Navarro i que també està de celebració, del seu 115è aniversari. La peça es va estrenar l'11 de maig durant la trobada de penyes barcelonistes de Tossa de Mar.

Les pluges intenses de l'estiu provoquen una esllavissada a la Ruta del Ferro

Les pluges continuades d'aquest estiu, especialment de l'agost i a principis de setembre, amb quantitats extremadament abundants (les més quantioses de les darreres dècades per a un mes d'agost en molts punts de Catalunya) varen provocar una esllavissada a un tram de la Ruta del Ferro (a prop d'El Solà), les pedres de la qual ocupaven 20 metres de la via. La dificultat per accedir-hi amb la maquinària per treballar-hi varen obligar a tancar el pas d'usuaris durant un mes i mig. Tot i que ara ja està obert el pas sense cap perill, encara s'està treballant per consolidar aquest tram i arreglar el paviment. A més d'aquesta actuació obligada per l'esllavissada, en els pròxims dies també es faran tasques de manteniment als vorals del camí i en el seu mobiliari, i s'hi instal·laran nous bancs, papereres i indicacions.

Foto: Protecció Civil

Albert Bosch participarà al rally Dakar amb un vehicle elèctric propulsat únicament amb energies netes

Després d'arribar al pol sud en un viatge que va acabar en solitari i sense cap mena de suport extern, Albert Bosch ja té a punt el seu proper projecte. Es tracta de competir en la propera edició del Dakar, recurrent Argentina, Xile i Bolívia, amb el primer cotxe elèctric que utilitza un 100% d'energies no contaminants. El vehicle s'anomena Acciona 100% EcoPowered i no emetrà ni una sola partícula de Co2. Més de vint persones han treballat durant el darrer any en la construcció d'aquest cotxe de propulsió elèctrica, alimentat per bateries. La seva competitivitat en una prova dura com el Dakar, serà el millor test de prova per constatar la seva validesa. L'Albert Bosch ha participat set vegades fins ara al Dakar, com a pilot o copilot. N'ha acabat quatre i ha abandonat a la resta. La darrera vegada, l'any 2011, va córrer amb un buggy.

L'Alberg Rural Ruta del Ferro signa un conveni de col·laboració amb 'Bicicletas Sin Fronteras'

L'Alberg Rural Ruta del Ferro de Sant Joan de les Abadesses i la fundació gironina 'Bicicletas Sin Fronteras' han arribat a un acord de col·laboració per tal de recaptar fons per dur a terme la feina d'aquesta ONG. L'alberg santjoaní, que forma part de la Xarxa Nacional d'Albergs Socials de Catalunya (XANASCAT), donarà 50 cèntims d'euro a aquest projecte per cada bicicleta que llogui entre els seus usuaris.

'Bicicletas Sin Fronteras' és un projecte social sense ànim de lucre que busca millorar la qualitat de vida de les persones sense recursos a través de les bicicletes. D'una banda, creen llocs de treball per a persones en risc d'exclusió social i que treballen al seu taller, i d'altra, milloren les condicions de vida de persones sense recursos que necessiten la bicicleta com a mitjà de transport per anar a treballar o a l'escola.

Mor Patllari Darné, l'últim moliner del Molí Petit

El dia 13 d'abril va morir Patllari Darné, l'últim santjoaní que va viure i va treballar al Molí Petit. Durant prop de 40 anys el molí va ser la seva llar i obrador de la seva família, i el testimoni de Darné ha estat imprescindible per saber com funcionava de primera mà el seu mecanisme i la vida quotidiana que s'hi feia, i també per recuperar la bassa i altres elements estructurals. Pau Ortiz, un dels membres del Centre d'Educació Ambiental Alt Ter va explicar a La Veu que la informació i anècdotes que els va donar i els contactes que els va facilitar el moliner va ser molt útil per donar vida a l'ecomuseu: "Ens sentim molt afortunats d'haver pogut parlar amb ell i de recollir detalls que no haguéssim aconseguit mai si no era amb algú que hi hagués treballat de forma directa". La primera constància del Molí Petit és del segle XIV, quan donava servei al Monestir, i va estar en funcionament fins als anys 70.

Inici d'obres de rehabilitació de la masia de Sant Antoni per recuperar aquest edifici

A principis de novembre, es va iniciar una intervenció que té com a objectiu aturar el procés de degradació que pateix l'edifici des que es va tancar el restaurant fa prop de 17 anys. La intervenció té un cost de prop de 360.000 euros dels quals 75.000 els aporta la Diputació de Girona, 130.000 el Departament d'Agricultura a través del Fons Leader, i la resta l'Ajuntament de Sant Joan. La notícia ha tingut molt bona acollida entre els santjoanins, que veuen com s'ha fet el primer pas per recuperar l'ús que va tenir aquest edifici adjacent a l'ermita de Sant Antoni. L'edifici va tenir ús com a casa de pagès fins a mitjans del segle passat i des de llavors es va convertir en un restaurant molt popular, que va tancar l'any 1997. L'entorn ha continuat sent molt popular, ja que compta amb diverses graelles distribuïdes per un turó que envolta la masia, i que avui dia encara s'omple de veïns i veïnes els caps de setmana quan arriba el bon temps. El consistori espera poder ampliar la masia en pròximes intervencions i l'edifici podria acollir, novament, un restaurant i un possible hotel de fins a 14 habitacions.

L'àliga de Sant Joan de les Abadesses va ballar durant les festes de la Misericòrdia de Reus

Foto: Gerard Pouget

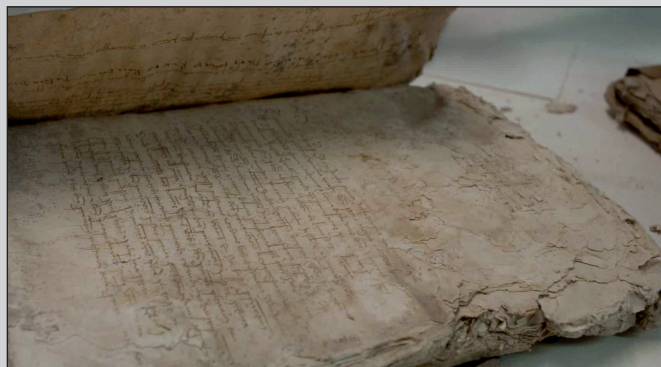
Després de molts anys custodiant el claustre del monestir, l'àliga de Sant Joan de les Abadesses va tornar a participar en una cercavila durant la primera Trobada d'Àligues de Catalunya que es va fer a Reus el 27 de setembre. Els encarregats de fer ballar aquesta figura construïda per en Francesc Fajula l'any 1987 varen ser la Colla Gegantera del nostre poble. L'àliga, que simbolitza Sant Joan Evangelista i fa més de dos metres d'amplada per més de dos metres d'alçada i està feta de fusta i cartó, va ser restaurada per a l'ocasió. A la cita hi varen participar prop de 30 àligues dels Països Catalans, entre les quals les més antigues del nostre país: les de Vilafranca del Penedès, Morella, Girona i la Bisbal d'Empordà.

Un recital històric i musical amb Silvia Bel tanca l'any de commemoració del Tricentenari

L'actriu, acompanyada del músic Carles Beltran i la cantant Llúcia Vives, va llegir fragments de *Victus*, d'Albert Sánchez Piñol, i fragments de les memòries de Francesc de Castellví, combinats amb la interpretació de romanços que contextualitzaven les vivències en la Catalunya del segle XVIII i el Setge de Barcelona. Aquest, va ser l'últim acte relacionat amb el Tricentenari del cicle que s'ha fet a Sant Joan de les Abadesses. A més d'aquest espectacle, de la presentació d'un llibre i de diversos espectacles infantils, l'11 de setembre, Diada Nacional de Catalunya, centenars de santjoanins varen assistir a la Via Catalana en la manifestació que va reunir prop d'1,8 milions de persones, segons la Guàrdia Urbana. Altres santjoanins que no varen desplaçar-se a Barcelona varen viure aquesta jornada històrica al poble amb un espectacle de figures humanes amb els Falcons de Vilafranca, amb la inauguració d'una placa commemorativa i la plantada d'un roure pènel a la plaça Catalunya.

L'Arxiu del Monestir demana suport popular per restaurar llibres dels segles XV al XVII

La parròquia de Sant Joan ha posat en marxa una campanya demanant ajut econòmic per a la restauració de llibres que es conserven a l'Arxiu del Monestir i pateixen "un procés de desintegració". Es tracta d'uns 40 volums que sumen més de 6.000 pàgines i estan datats entre els anys 1426 i 1466. Contenen registres parroquials (baptismes, desposoris, defuncions...) i també documentació de notaria (testaments), la qual cosa els converteix en una font indispensable per als estudiosos d'aquest període. Es tracta d'un moment de màxim esplendor de la canònica agustiniana del monestir, entre els abadiats d'Arnau de Vilalba i Miquel Isalguer, període en què es va produir el gran terratrèmol de 1428, la descoberta del Santíssim Misteri o la construcció del claustre gòtic, entre d'altres fets. L'acció de microorganismes i la humitat han atacat el paper, que pateix un procés de desintegració. Les tintes que s'utilitzaven, d'origen mineral, també acaben "cremant" el suport del document. La restauració de cada volum és, per força, molt laboriosa i té un pressupost que oscil·la entre 1.300 i 1.900 euros cadascun. Es proposa un sistema d'apadrinament per sufragar l'elevat cost de la restauració, que es portaria a terme al taller de les monges benedictines de Sant Pere de les Puel·les, a Barcelona. Cada persona, entitat o grups que vulguin col·laborar podran apadrinar la restauració de la totalitat o d'una part d'un volum, a canvi de rebre'n informació, visitar l'arxiu i el taller de restauració i un document que acreditarà el seu ajut.

L'empresa santjoanina Clean Tech Dolo Group, reconeguda com a millor tecnologia europea de reciclatge d'aigües grises

El kit Water Dolo s'està utilitzant a hospitals com els de Vic o Campdevàrol, però el seu inventor Xavier Doló espera que ben aviat faci el salt a altres equipaments de salut europeus. El reconeixement com a millor tècnica del continent en l'àmbit del reaprofitament de l'aigua de dutxes i rentamans dels hospitals per posteriorment utilitzar-la a les cisternes dels lavabos, serà un bon passaport per aconseguir-ho. Es tracta d'un sistema que s'adapta a les necessitats físiques de cada ubicació on s'ha d'instal·lar. Per aquest motiu, aquesta empresa situada a la colònia Jordana, ha passat per davant d'altres empreses de la competència. De moment ha rebut el certificat de bones pràctiques del programa Bohealth, que finança la Unió Europea, a finals d'aquest agost. L'objectiu d'aquest programa és reduir l'impacte mediambiental dels hospitals. També va ser una de les 20 empreses finalistes del premi iAwards atorgat a París els dies 1 i 2 de desembre. L'empresa treballa ara perquè el Water Dolo sigui més eficient i pugui funcionar de forma totalment autònoma, sense consum elèctric.

La xarxa nacional de biblioteques mexicanes adquireix 400 llibres sobre Jaume Nunó

La biografia del compositor santjoaní Jaume Nunó, autor de l'himne de Mèxic, ja es pot demanar en préstec a la Red Nacional de Bibliotecas Públicas de Mèxic, que n'ha adquirit 400 exemplars i els ha distribuït entre els seus centres més importants.

Jaume Nunó. Un santjoaní a Amèrica (2010, Ed. Casa Amèrica Catalunya) és un llibre escrit per Cristian Canton i Raquel Tovar sobre la figura del músic santjoaní a través de la trobada d'un arxiu familiar als afores de Nova York, i que va ser publicat en col·laboració amb l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses i el Consolat General de Mèxic a Barcelona i Casa Amèrica a Catalunya.

El director general de Bibliotecas del Consejo Nacional para la Cultura y las Artes, el Sr. Fernando Álvarez del Castillo A., és qui ha dut a terme la negociació d'aquesta adquisició amb l'alcalde Ramon Roqué i Casa Amèrica Catalunya, va confirmar l'arribada dels llibres a finals de setembre, coincidint amb la Festa del Grito.

Ramon Oliveres va rebre un homenatge durant el 52è Aplec de la Sardana d'Olot

VIGÍLIA DE L'APLEC Dissabte 12 de juliol	DIADA DE L'APLEC Diumenge 13 de juliol
CAN TRINCHERIA (c/ Sant Esteve) A les 7 de la tarda	PARC NOU Avinguda de Sta. Coloma (Ctra. Olot-Sta. Colom) Cobles: CIUTAT DE GIRONA (CG), VILA D'OLOT (VO) i LA PRINCIPAL D'OLOT (PO) Còpia centenària. Creu Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya
HOMENATGE DE RECONeixEMENT al músic i compositor RAMON OLIVERAS I BLANCH Biografia i dades professionals a càrrec del periodista i animador sardanista Miquel Serrat Brugué Lliurament d'una placa de record.	A dos quarts d'11 del matí HISSAMENT DE LA SENYERA CATALANA I BANDERA D'OLOT.
	PROGRAMACIÓ MATINAL 1 - CG - RECORD D'ANDORRA. (4art. premi Andorra 1966) Ricard Viladesau i Caner. 2 - VO - ANELLA D'ARGENT. (als 25 anys del butlletí Anella) Albert Carbonell i Saubi.
	A les 11 del matí

L'Agrupació Sardanista d'Olot, la població on viuen en Ramon Oliveras i la seva dona des de fa poc més d'un any, va fer un homenatge al músic, compositor i lutier santjoaní aquest juliol. Durant prop d'una hora, membres de l'agrupació, el periodista i animador sardanista Miquel Serrat Brugué, amics santjoanins, l'alcalde de Sant Joan i el mateix Oliveras varen fer un repàs a la seva vida i explicant anècdotes com, per exemple, que a en Ramon no li agradava la música i el seu pare va obligar-lo a estudiar o, com el segon violí que va fer ja va sonar millor que el que solia tocar el seu pare. A més d'aquest acte que es va fer a l'Institut de Cultura Can Trincheria d'Olot, durant el 52è aplec varen interpretar-se diverses sardanes d'en Ramon Oliveras i del seu pare Narcís.

Acaba el Pla de Barris de Sant Joan de les Abadesses que ha tingut una inversió de 6.025.143 euros

Foto: X. Pladellorrens

La inversió prevista inicialment en el projecte d'Intervenció Integral de la Vila Vella de Sant Joan de les Abadesses era de 3.148.911 € però les obres i accions realitzades en el marc d'aquest programa han suposat una inversió total de 6.025.143,37 €, gràcies a les aportacions d'altres línies d'inversió de la Generalitat, el Ministeri de Foment, el Ministeri d'Indústria, la Diputació de Girona, fons europeus, Caixa de Girona i les aportacions i inversions dels mateixos veïns i l'Ajuntament. L'objectiu principal del Pla de Barris ha estat revitalitzar el centre històric de Sant Joan de les Abadesses, que en els darrers anys havia anat perdent població i activitat econòmica i comercial. Per pal·liar aquesta situació s'han fet diverses actuacions a la via pública (plaça Major, carrers, nou parc de la Muralla...), s'han construït dos equipaments públics com són el casal social El Palmàs a la casa natal del mestre Jaume Nunó i el Palau de l'Abadia per a convertir-lo en centre d'atracció turística, i s'han realitzat nombroses milleres en façanes i cobertes de veïns del barri.

Des de La Veu, per a tota Catalunya

L'emissora municipal de Sant Joan de les Abadesses ha iniciat, aquesta temporada, una col·laboració amb el programa La Tarda, un programa contenidor de La Xarxa que es fa entre diverses emissores locals d'arreu de Catalunya i que s'emeten per la majoria de ràdios que hi estan adherides. De dilluns a divendres, de quatre a set de la tarda, el programa fa un recorregut en directe per diferents punts del país per acostar històries, personatges i esdeveniments que marquen el dia a dia de ciutats i pobles. Es tracta, segons l'equip de l'emissora que hi participarà, que La Veu sigui un altaveu per a entitats, santjoanins i ripollesos que tenen coses a explicar a la resta de Catalunya. Aquesta col·laboració se suma a la que ja fa l'equip d'informatius de l'emissora fent cròniques de notícies d'actualitat que s'emeten als butlletins i informatius que La Xarxa ofereix a les emissores adherides al projecte.

Millora de la xarxa de distribució d'aigua al barri del Pla del Roser i de l'Estació

L'Ajuntament de Sant Joan està duent a terme un conjunt d'actuacions a la xarxa d'aigua del barri del Pla del Roser i de l'Estació per tal de modernitzar-la i millorar-ne el servei. Les actuacions consisteixen en canviar canonades de fibrociment per canonades de polietilè de més diàmetre, col·locar nous trams de canonades amb l'objectiu d'aconseguir tancar l'anella de pressió i, finalment, connectar la xarxa a bombes de pressió.

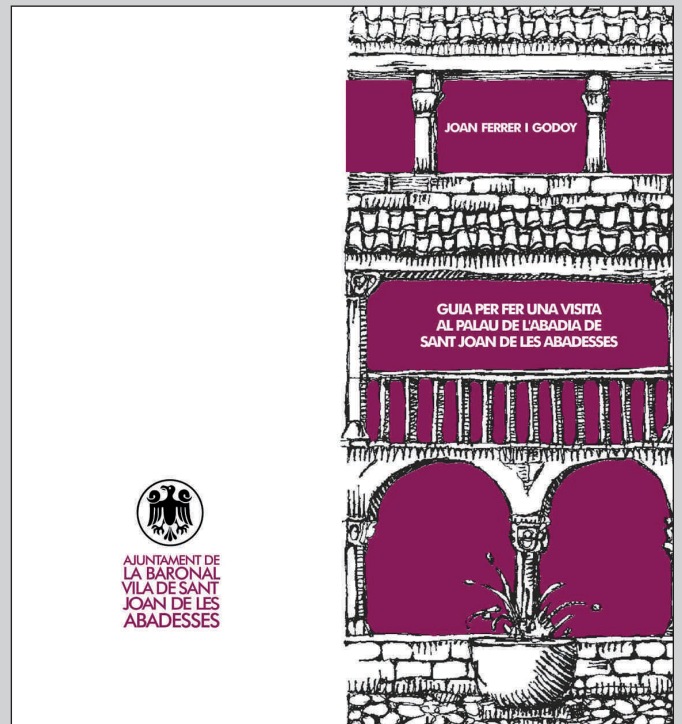
En aquests punts on s'actua en la xarxa d'aigua i aprofitant l'obertura de les rases i sondatges a la via pública, també s'estan soterrant els cables elèctrics aeris de baixa tensió per tal de millorar-ne la seguretat i l'estabilitat, a la vegada que es millora, també, l'aspecte visual del carrer. El cost de les diferents actuacions és de 150.000 euros, dels quals la meitat són finançats per la Diputació de Girona i la resta per l'Ajuntament.

Recta final en les obres d'urbanització dels espais adjacents al Consultori Local

Les obres, que ja estan en la fase final, permetran la construcció d'accessos i serveis urbanístics en els seus espais adjacents. El projecte d'urbanització comprèn, també, la fase final del procés de la vialitat interior de l'illa de la Colònia Espona, que va iniciar-se l'any 2010 juntament amb la rehabilitació de l'antiga colònia per acollir-hi habitatges socials. En els darrers anys ja s'havia actuat en la plaça Pompeu Fabra i s'havia urbanitzat i millorat els Jardins de la Colònia Espona. A més d'actuar en el passatge que comunica el carrer Ramon d'Urg amb la Colònia Espona, també s'ha construït una rampa que connecta la Colònia amb els carrers Joan Maragall i Manigosta. Aquest espai, que fins ara formava part de la finca, també proporciona accés al carrer a una de les sortides d'emergència del nou consultori.

Nova guia i elements informatius del Palau de l'Abadia

Des d'aquest setembre, s'ha editat una guia i s'han instal·lat elements informatius a diferents punts del Palau de l'Abadia i del seu àmbit, que proposen als visitants fer un recorregut per l'edifici i aprendre'n la seva història i valor arquitectònic, i també el del seu entorn i paisatge: el Molí Petit, el Corral, la plaça de l'Abadesa Emma, el Portal de Sant Joan, la capella de Sant Miquel de la Infermeria, el Taga, Sant Amand..., així com la història d'alguns personatges importants en el seu desenvolupament.

El text de la guia del Palau de l'Abadia, editada per l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses, ha estat escrit per Joan Ferrer, director de l'Arxiu Històric de Girona i responsable de l'Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses. El disseny de la guia i la senyalització són també del santjoaní Jordi Canelles. A més d'aquesta guia i d'aquests elements, el Palau de l'Abadia també va ser protagonista del monogràfic de Festa Major.

El SíSí s'imposa a Sant Joan durant el 9N

El Sí Sí s'imposa amb un 90'77% amb una participació de 1897 persones a Sant Joan de les Abadesses. Un 3'06% van optar pel Sí-No, un 1% pel Sí - En blanc, un 1'42% dels participants varen optar pel NO, un 0.63% en blanc; mentre que un 2'11% varen omplir les butlletes amb opcions que no responen a cap de les anteriors.

Tot i que no es poden comparar les dades amb les d'un cens electoral perquè en aquesta consulta hi podien participar joves de 16 i 17 anys, la participació va ser lleugerament inferior a la de les últimes municipals, les eleccions on hi ha més participació. Llavors hi varen haver 2116 vots, dels quals 739 eren abstencions.

A nivell nacional, finalment varen participar-hi 2.305.290 persones. Un 80.76% va votar Sí-Sí; un 10.07%, Sí-No; un 0.97%, Sí - En blanc; un 4.54%, No; un 0.57%, en blanc; i 3.09%, altres.

Nous comercios

Bar Centre

Ara fa 11 anys, la Mari Torres va deixar Viladecans per venir a viure a Sant Joan. Volia viure en un poble i a Sant Joan s'hi va trobar molt a gust.

Al nostre poble ha treballat sobretot al sector de la restauració, un sector que coneix i li agrada. Per aquest motiu, quan va veure que el Bar Centre es traspassava, ella i la seva parella, en Xevi, no s'ho van pensar dues vegades i es van llançar a la piscina.

Van aconseguir obrir a finals de juny, abans que comencés la temporada de sardanes que, com bé sabeu, a Sant Joan té l'epicentre al passeig del Comte Guifré.

El Bar Centre serveix esmorzars, dinars i sopars. Les tapes i els entrepans planxats són les dues especialitats de la casa. Ah, i segueix sent un dels punts de trobada per als seguidors del Barça.

El telèfon de contacte és el 972 720 028 i ben aviat també els trobareu al Facebook.

Fruites Ripollès

En Jamal i l'Asís són dos joves de Ripoll. El primer és d'origen marroquí i té 29 anys. El segon és irlandès i en té 36. Malgrat la seva joventut, coneixen molt bé el sector de la fruita. Tenen dues botigues més a Ripoll – i una tercera que obriran properament a la plaça de Sant Eudald – i tenen parada en diversos mercats, com els de Ripoll, Ribes, Santa Pau, Camprodon i Olot.

La seva botiga de Sant Joan, situada a l'avinguda del Comte Guifré, es va obrir el mes de juny passat. Hi trobareu fruites i verdures de qualitat, sobretot a l'estiu, quan tenen molta fruita exòtica. En aquesta botiga us atindrà la Mari Carmen, una ripollesa nascuda a Lleó que està encantada de treballar aquí. De mica en mica va coneixent el poble i els seus habitants.

Obren de 9 a 13 i de 16 a 20h

Satori Bed and Breakfast

En Joan i en Quico, cansats del frenètic ritme de la ciutat, van decidir venir a viure a Sant Joan, un poble en el qual en Quico ha viscut bona part de la seva vida. Com que no són gent de romandre quietos, han convertit la casa de Can Klein – situada al passeig de la Plana - en un hotelet acollidor i relaxant, que transporta el visitant a aquelles mansions en les quals vivien els colons europeus quan voltaven per continents llunyans. Els ha calgut moltes hores de feina i grans dosis de paciència i perseverança.

El jardí de la casa és un oasi de pau, a tocar del nostre centre històric, que combina aigua i vegetació. Envoltada una casa que conté 8 habitacions i tres espais comuns en els quals poder llegir, prendre un cafè o, simplement, contemplar la Serra Cavallera.

Esperem que l'hotelet faci honor al seu nom i aconseguixi que els clients hi trobin el seu satori, que en la religió budista significa aquell moment de plenitud al més alt nivell, més enllà de l'experiència terrenal. Els telèfons de contacte són el 972 721 059 i el 635 518 271. Trobareu més informació a www.satoribandb.com

Estètica Neus

A la Neus Ribera aquest món no li ve de nou. Fa ja 16 anys que es dedica a l'estètica, 11 dels quals van ser en la consulta que tenia a la carretera de Camprodon. Però en ser mare va voler dedicar-se a la seva filla i ara que ja ha crescut un xic ha decidit tornar a exercir la seva professió i retrobar-se amb molts dels clients que en el seu moment havia tingut.

Des del 20 de maig està instal·lada al carrer Bernat Saulet, 27, al local on hi havia hagut una perruqueria. Després d'arreglar el local va obrir la consulta i ofereix als seus clients – homes i dones - tractaments facials i corporals, massatges, depilacions, maquillatges, manicura, pedicura i shellac. Així mateix, hi podreu comprar productes 100% naturals i ecològics. La Neus ofereix abonaments per als tractaments. D'aquesta forma, aquell client que contracti 5 sessions en tindrà una de regal.

L'horari d'obertura és el següent: dimarts i dimecres de 9.30 a 13.00 i de 15.30 a 20.00; dijous, de 9.30 a 19.15, i dissabtes, de 8.30 a 15.00. Cal concertar cita prèvia trucant al 639 382 389 o enviant un correu electrònic a n.riberacasals@gmail.com

De Sant Joan al món:

Albert Grabulosa

Joan Basagañas

Edat, lloc de residència actual, titulació i ocupació professional en aquest moment. Quants anys fa que ets fora de Sant Joan?

Tinc 44 anys i ara visc a Moonachie (New Jersey), als Estats Units d'Amèrica. Sóc llicenciat en Química Física per la Universitat de Barcelona i sóc el vicepresident executiu d'Estiluz Inc. Moonachie, NJ USA. Fa prop de 18 anys que sóc fora de Catalunya, els últims 14 als EUA.

Per què vas marxar i com vas anar a parar a New Jersey?

En acabar la llicenciatura no em vaig voler quedar a la Universitat i vaig començar a buscar feina. En aquella època també hi havia una taxa d'atur elevada i poques oportunitats per als joves. Vaig tenir la sort de trobar una feina a l'Àfrica per a una empresa catalana i la vaig acceptar. Al cap d'uns anys el pla de negocis ja no era bo per quedar-se al país i es va començar una retirada planificada. Durant aquest període em va sortir la proposta d'Estiluz per anar als Estats Units. No va ser una decisió fàcil. Vaig tardar uns mesos a donar el sí. Després de passar unes setmanes a l'Àfrica per acabar de tancar temes, m'hi vaig incorporar.

En aquell moment pensaves en la possibilitat de quedar-te als Estats Units o que seria només una estada temporal?

No ho tenia clar. Ho veia com a un 50%.

Quan vas anar a viure als Estats Units, què és el que et va impactar més, d'entrada?

En primer lloc, l'obediència social. Tothom feia el que se'ls deia des de les institucions, hi estiguessin d'acord o no. Moltíssim respecte als representants polítics, socials, judicials, d'ordre públic, religiosos, docents, etc. Pensaven que tothom que tenia una posició destacada en la societat era per mèrits.

El trànsit és terrible fins al punt que t'acostumes a tardar 35 minuts a fer 10 Km. Els horaris regulars són diferents, tot es fa molt més d'hora. Per a mi no és un problema. Tot i així, no tens perquè adaptar-te a horaris preestablerts com estava acostumat a Catalunya. Els restaurants fan horaris perllongats. El comerç en general i els supermercats en particular estan oberts cada dia a totes hores. No es tanca al migdia. Moltíssims establiments són oberts 24 hores 7 dies a la setmana. Ningú et mira amb mala cara si vols un cafè amb l'aperitiu. Es dina en molt poc temps i moltes vegades sense sortir del lloc de treball.

També vaig trobar molt diferent el

fet que l'estatus no és una cosa abstracta que et ve dels antecessors, o dels contactes que tinguis. Ve donat majoritàriament pel poder adquisitiu i el que aportes a la societat i al veïnat. La gent era molt educada. Sobretot en els petits detalls: aguantar la porta després de passar, cedir el seient a les persones grans i senyores embarassades, etc. També s'ha de mencionar que avui en dia això ja no es pot dir pel que fa al primer i el darrer punt. Les noves generacions no tenen aquest tipus de valors o comportaments.

Per cert, també em va sorprendre el fred de l'hivern i les nevades (quantitat i qualitat).

La família Grabulosa, a New Jersey

Vas tenir problemes d'adaptació a la forma de vida, la cultura o la forma de treballar dels americans?

No. Vaig trobar sorprenent el funcionament dels bancs, el tema del crèdit i el complicat que és tenir tots els papers en regla, incloent-hi el permís de conduir. Després de solucionar aquests temes no recordo cap complicació, a part d'haver-me d'acostumar que aquí tot va molt de dret al gra. "Contesta el que et demanen i no t'emboliquis en salutacions ni et desviïs del tema." Tot és molt dinàmic, ràpid, amb poc temps per aturar-se.

La visió que tenim des d'aquí dels Estats Units, creus que està distorsionada per tòpics o prejudicis? I els americans, què en saben de Catalunya?

M'és difícil contestar aquesta pregunta. No tinc una percepció clara del que penseu des de Catalunya dels americans. El que sí que et puc dir és que els Estats Units ha canviat molt en els darrers 20 anys. Percepcions que podien ser certes llavors no ho són ara. El país és molt gran i variat. Tenen molta gent i territori. Si busques un tipus de paisatge, persona, cultura o manera de pensar concreta, és possible que ho puguis trobar i fer-ne un "60 minuts". Això no és representatiu dels Estats Units d'Amèrica. Sí que he vist que hi ha molta tendència per part de Catalunya i la resta del món de copiar moltes coses d'aquest país, bones i dolentes. Per alguna cosa deu ser. Pel que fa a la visió i coneixement que tenen els americans de nosaltres, depèn molt d'a qui ho preguntis. En els cercles que em moc es coneix molt bé la ciutat de Barcelona. Els que no hi han estat la volen visitar.

Els que hi han estat n'estan enamorats. S'està assabentat del tema nacionalista / independentista però no ho veuen com una cosa primordial. A USA no entenen que un territori es vulgui separar. Tot i la rivalitat entre estats, tothom vol ser americà. També es coneix molt el Barça com a marca, fins i tot la gent que no està en el món del futbol.

Fes-nos cinc cèntims de com és Nova Jersey i de com es viu en aquest estat.

New Jersey, tot i ser un estat relativament petit, té parts molt diferenciades entre elles. El nord-est, on vivim nosaltres, és part de la zona metropolitana de Nova York. Té moltes zones residencials d'alt nivell i de nivell mitjà. Nosaltres vivim en un barri típic de classe mitjana sense gaires lluïments estètics però tranquil i força segur. Particularment, passem moltes hores treballant a l'oficina i des de casa, a més de portar el nen a l'escola, les seves activitats, i poca cosa més. El sud és part de la zona metropolitana de Philadelphia. El llevant seria la zona de costa i de platges. La resta és bastant rural, tot i que s'està convertint en un altre cinturó de Nova York on hi va a viure gent que no es pot permetre viure a una distància menor. En general, és un estat superpoblat.

Recentment, l'esclat de violència a Ferguson (Missouri) ha tornat a posar sobre la taula la manca d'integració de la població negra en un país que compta amb un president d'aquesta raça. Com veus aquesta problemàtica?

Com he mencionat anteriorment, els Estats Units és un país divers. Les zones metropolitanes grans (Nova

York, Boston, Miami, DC, San Francisco, L.A., Chicago...) tenen una població diversa i la integració no sol ser un problema. Per extensió, podríem dir que això és un fet en les dues costes. En la franja central del país la població és molt més tradicional i esclats com aquests són més probables. Avui en dia, amb la societat de la hiper comunicació, a qualsevol fet se li pot donar moltes voltes i arribar a nivell nacional. Tothom hi fica cullerada, i s'intenta aprofitar per motius polítics partidistes i fins i tot comercials. El més greu de casos com aquest és que moltes vegades es parla del tema amb l'objectiu de vendre diaris i cobrir quotes d'audiència. La imparcialitat i el rigor són secundaris. La demagògia és a l'ordre del dia.

Com t'informes d'allò que passa a Sant Joan? Com veus el poble des de la distància?

Avui en dia Internet posa les coses fàcils. Els skype's periòdics amb la família són la font primària. També consulto les webs i els diaris. Pel que m'han transmès, el poble està molt net i arreglat. Vaja, que fa goig! Per altra banda, estic preocupat per la poca activitat econòmica que sembla que hi ha.

La tornada a Catalunya la veus ja com a impossible? Amb quina freqüència vens a Sant Joan i què enyores més del poble?

La tornada no és impossible, però poc probable. Normalment visitem el poble dues temporades l'any, tot i que darrerament només ho hem fet una. Trobo a faltar la família, el menjar, la festa major, pujar al Taga i, sobretot, la caminada del Pla del Roser al poble per fer algun "recado" que potser no calia.

L'Albert i el seu fill, davant una escultura en homenatge a les víctimes de l'11 de setembre del 2001

Moonachie (New Jersey), ben nevat

Del món a Sant Joan: Shaun Forde

Joan Basagañas

Quant temps fa que vius a Sant Joan?

A Catalunya, fa 10 anys. A Sant Joan, 2.

Fes-nos cinc cèntims de com era la teva vida a Irlanda.

Tot i ser irlandès, vaig créixer a Londres. Allà hi vaig estar fins als 18 anys, quan vaig anar a la Universitat de Canterbury a estudiar Ciències Socials. Acabada la universitat, vaig tornar a Londres per a treballar en una oficina. Després vaig passar un any viatjant per Austràlia i Nova Zelanda. Em vaig treure el títol de professor d'anglès a Gal.les amb la idea d'anar a viure a Austràlia però costava poder fer aquest pas. Així que mentre esperava l'oportunitat per anar a Austràlia anava treballant de professor a Cumbria, una regió fronterera entre Anglaterra i

Escòcia. Així estava quan en un viatge a Catalunya vaig conèixer una noia i en aquest moment el meu destí es va començar a lligar a Catalunya...

Per què vas venir a viure a Sant Joan?

Treballava de professor a Ripoll, poble on vaig viure 8 anys fins que fa dos anys la meva dona i jo vàrem veure que la casa on vivim actualment estava en

lloguer. Ens va agradar el barri i l'entorn i vàrem decidir venir a viure a Sant Joan. Jo ja coneixia aquest poble perquè hi feia classes.

Quins creus que són els principals avantatges i inconvenients de viure al nostre poble?

El principal avantatge és la tranquil.litat amb la qual es viu. Agraïxo molt no haver de patir

problemes de trànsit quan surto de casa.

I m'encanta l'entorn natural, com el gorg de Malatosca. Respecte als inconvenients, trobo a faltar l'oferta cultural que tenia a Londres. Allà anava a molts concerts i obres de teatre.

Com a irlandès resident a Catalunya, quines similituds i diferències veus a nivell polític entre Catalunya i Irlanda?

La semblança és que tots dos estan o estaven ocupats per un país més gran. La principal diferència és que mentre a Irlanda es va assolir la independència per mitjans violents ara fa 100 anys, a

Catalunya aquesta es vol obtenir a través de la via pacífica.

Creus que algun dia hi tornaràs?

M'agrada anar a Irlanda i a Anglaterra per vacances, i als meus fills i a la meua dona, també. Però no crec que la meua dona, que és de la Pampa argentina, aguantés els plujosos hiverns d'Irlanda o Anglaterra. Així que, jaestic bé a Sant Joan.

Per acabar, em pots explicar alguna anècdota de la teua estada a Sant Joan?

No sé si va ser fruit d'una coincidència o del destí, però va ser curiós que s'organitzés el festival Clownia just al costat

“Gràcies a Txrango, aquest Nadal aniré a l'Índia a un projecte solidari pilotat per l'Associació del Circ del Ripollès, una associació que presideixo”

de casa. Ja fa molts anys que faig jocs malabars i de pallaso. I per a mi va ser una gran oportunitat poder treballar en aquest festival i entrar en contacte amb els Txarango. Hem mantingut el contacte i, de fet, aquest Nadal aniré a l'Índia en un projecte solidari pilotat per l'Associació del Circ del Ripollès, una associació que presideixo i amb la qual col.labora Txarango. Aquest viatge a l'Índia ha estat possible gràcies a ells.

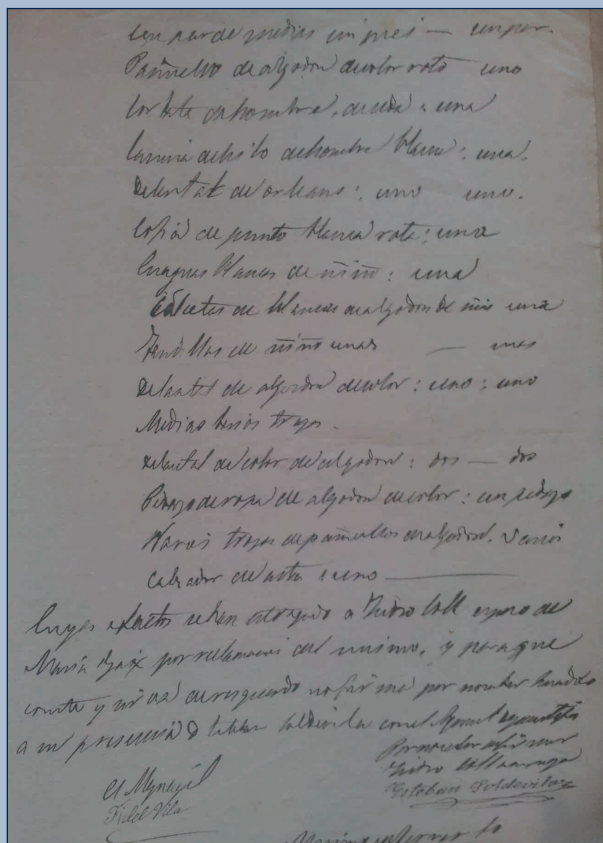
El racó de l'arxiver

"L'inventari d'un bagul"

Jordi Roca

"Un bagul de madera forrado de hule, y roto por en frente hacia el angulo derecho de la cerradura"; aquesta és la descripció que en fa el secretari del jutjat municipal. A continuació, enumera tot el que hi ha en el seu interior.

Estem al novembre de 1885 i Isidre Coll reclama el bagul i el seu contingut, ja que la seva esposa, Maria Gaix, "lo sustrajo del poder de su esposo, de cuyo marido se ha marchado la mencionada esposa...". Un cop trobat el bagul en una casa del carrer "Jossá", el secretari i un agutzil procedeixen a obrir-lo i aixecar acte del contingut

del mateix per tal de tornar-lo al seu abandonat propietari.

No sabrem mai què s'imaginava que hi trobaria l'Isidre en el seu interior; potser diners o joies, potser res o potser ja sabia què hi havia i només volia recuperar-ho o sabent el que hi havia volia destruir el seu contingut. Dins del bagul hi havia ROBA. Tota o bona part de la roba que necessitava una família; "Fandillas de indiana-una, medias de color de algodón blanco rotas- un par, babero de bautizo-uno, camisa de algodón de hombre-una, delantal de orleans-uno, delantal de algodón de color-dos, vestido de algodón negro bueno-uno, corbata de hombre-una, capucha de paño negra buena- una, enaguas blancas de niño-una, almohadas de algodón buenas-dos, pañuelo de seda negro-uno...".

En total una cinquantena de peces de roba d'home, dona o infant. Probablement tota la roba que hi havia en una casa de finals de s. XIX i probablement també, bona part de la roba que tindrien durant les seves vides.

Podríem obrir els nostres armaris i comparar la roba que es posseïa a finals del s. XIX amb la que tenim avui en dia. Potser comprovaríem que som afortunats, que en tenim i que en podem comprar de nova però també podríem pensar que en tenim massa i que ja no és "buena o rota" sinó de la marca aquesta o aquella. En els temps que corren potser caldria recuperar la consciència del valor real de les coses i sense tornar al s. XIX fer un consum responsable.

Per consultes:
arxiu@santjoandedesabadesses.com
Al Twitter @ArxiuHMstjoanab

Can Janpere

La fonda de tota la vida

En Fermí i la Carme, dues vides dedicades a la Fonda Can Janpere

Montserrat Rius

En Fermí i la Carme són com la nit i el dia. Silenciós, reflexiu, calmat, amb cara de bon jan, en Fermí sembla l'antítesi de la Carme, riallera, oberta, xerrameca, pur nervi. La Carme afirma, tot rient, que ells dos sempre es barallen, que la seva vida és una continua batalla campal. Tot veient-los, amb la complicitat de tota una vida per companya, costa de creure-ho. En tot cas, per molts anys aquestes guerres!

El 2013 en Fermí Ribera es va jubilar i els dinars a la fonda es van acabar. El maig de 2014 li va arribar el torn a la Carme Casals, i amb la seva jubilació va arribar també la de Can Janpere, l'emblemàtica fonda de Sant Joan

de les Abadesses, la de "tota la vida". El que potser poca gent sap és que la recepta de les famoses patates d'Olot, han sortit de la nissaga, de l'àvia i la mare del Fermí. Tot un descobriment que vam fer durant l'entrevista.

Tenen dues filles, però cap de les dues ha volgut seguir el negoci. La Carme ni se'n dol ni se'n plany, ella té molt clar que aquesta feina t'ha d'agradar, si no, diu, dedica't a una altra cosa.

Què saps fer? Cuinar?...

La història de la fonda de Can Janpere es remunta a la postguerra quan els pares de la Carme van obrir una botiga de queviures a Sant Joan. Com que era temps de fam i penúries i no tothom pagava, la seva mare se'n

va tornar a la casa pairal, Can Janpere -d'aquí ve el nom-, amb tot un reguitzell de deutes. El pare, quan la va veure tornar, li va dir, "què saps fer? Cuinar? Doncs goita, comença't a espavilar". I ella, sense pensar-s'ho dues vegades, va muntar una botiga i va començar a fer-hi menjars on els clients habituals van ser ben aviat guixaires —arreglaven el monestir—, mestres, botiguers solters, i guàrdies civils. D'aquests últims en tenien dos, una parella, els van voler adjudicar un tercer —els guàrdies civils no pagaven— i la seva mare va dir que amb dos ja en tenien prou. Tot un caràcter. Un d'aquests guàrdies civils va acabar sent oncle de la Carme.

Aquests eren els clients d'hivern perquè, a l'estiu, arribaven els

“veranejants” que els posaven en una galeria pintada de blauet. La Carme riu quan ho explica i diu que tots els veranejants sortien pintats de blau de fregar-se amb les parets. Quinze anys s’hi van estar en la botiga-menjador instal·lada a la vila vella, en un carrer que ja no existeix, després van obrir un restaurant a la carretera mentre el seu pare, que era fuster, va comprar el terreny on actualment s’ubica la fonda i, mica en mica, va anar aixecant la casa. Això els va permetre oferir habitacions encara que, durant un temps, els clients menjaven en un lloc i dormien en un altre.

La gent que s’ha arribat a casar aquí...

Com dèiem, en els seus inicis, l’actual edifici només acollia habitacions i el menjador el van obrir per fer casaments. La Carme somriu quan recorda la gran quantitat de gent, de tota la comarca i més enllà, que s’han arribat a casar a casa seva. Carme Aulinas, la mare, era una cuinera excepcional. Tant que els clients que s’allotjaven a la fonda durant quinze dies seguits, no repetien mai cap àpat. Tot el dia

era a la cuina.

Els canelons que feia la mare de la Carme eren famosos, molt bons i molt reputats, en el poble i arreu de la comarca. Per sort, en Fermí va saber copiar molt bé la recepta de la iaia i va passar a ser el “caneloner” de la casa. Per Nadal, algun any, havien arribat a fer-ne 2000, es diu aviat! En Fermí diu que l’esquena li ha passat factura, acaba de passar una operació a les vèrtebres i això no és “peccata minuta”.

Em van castigar a anar a l’Escola d’Hostaleria

La Carme explica que, quan era jove, li agradava més anar ballar que ficar-se al darrera dels fogons. Va estudiar comerç i quan els seus pares van veure que els boleros podien guanyar a les salses culinàries la van “castigar” tot enviant-la a l’Escola d’Hostaleria de Girona. Abans però, a l’estiu, li van fer fer marrada a Can Claret, a Camprodon. Tenia 18 anys i, segons ella, “no havia fotut encara mai res”. I ella, que va marxar a Camprodon carregada amb el kit de supervivència per a vacances –biquinis, vestits...-, al cap de tres dies trucava a casa tota plorosa

per dir-los-hi que l’anessin a buscar que allà la volien matar. A Girona hi va anar com si anés a l’escorxador, allà s’hi va trobar 47 nois i 3 noies. I ella ho va tenir clar, “aquí, o trobes nòvio o et quedes per vestir sants”.

Era tan diferent d’ara....

A l’Escola d’Hosteleria la Carme va començar a festejar amb el Fermí. Quan ell va haver d’anar a la mili ho va fer com a cuiner, per aprendre’n, perquè a l’escola els dos havien triat menjador i la cuina poc la van trepitjar. La mare de la Carme va decidir que el Fermí seria el cuiner de la casa, però abans se’n va voler assegurar que ho faria bé i el va enviar a treballar per altres, en tot cas tenia molt clar que a cuinar prou que ella li ensenyaria, però aprendre a moure’s per la cuina ho havia de fer en un altre lloc. Dit i fet, i decidit, quan va acabar la mili en Fermí, cap a finals de la dècada dels 70 del segle passat, va anar a Tagamanent on hi va passar els mesos d’estiu. Un cop va aprendre a no entrebancar-se amb olles i cassoles es va reincorporar a la cuina de Can Janpere. I fins que s’ha jubilat. L’any 1971 es van casar

L’entrada a la fonda

El menjador

El diari Avui va dedicar un article a Can Janpere el dia 1 de setembre de 1994

la Carme i el Fermí, i fins avui dia, tot una heroïcitat amb els temps que corren. La Carme confessa que ella no en sap de cuinar, que els bons cuiners ho fan tot a poc a poc, i ella sempre és de presses.

El mossèn ha caigut...

D'anècdotes divertides, i no tant, n'hi ha moltes, la gent que hi arribava era habitual de la casa i s'hi estaven molts dies. "Avui és un altre món", diu la Carme. Els n'hi han passades algunes però cap de grossa, excepte, potser, la mort d'un capellà, el canonge de la catedral de Barcelona. Un mossèn que hi anava cada any a passar les vacances d'estiu acompanyat de tot un seguici, germana, cunyat, cunyada, neboda... i més gent. S'hi estaven tres setmanes o un mes i ja eren tota una institució a la fonda. Normalment el cunyat i el mossèn

se n'anaven a dormir a la mateixa hora, més aviat que les dones, que es quedaven a fer-la petar. Un dia va baixar el cunyat i va dir "el mossèn ha caigut, ha caigut al passadís". Hi havia una infermera de vacances que hi va pujar ràpid, i ella va certificar que s'havia mort. Segons explica la Carme, "el vam posar damunt del llit, la nit va ser una vall de llàgrimes i tothom resava". Se' van endur a Ripoll i d'allà cap a Barcelona. A l'enterrament hi van baixar la Carme i el seu pare, en entrar a la catedral van veure que no hi havia ningú i es van situar al darrera de tot. Els van fer passar al davant, "a fer de família" perquè la veritable era a l'hospital per motius diversos tots derivats de l'ensurt que havien patit. Es deia mossèn Gordi.

De personatges famosos també

n'han passat per la fonda, un d'ells en Xavier Cugat que hi va anar acompanyat, com era habitual, de dues "gogos", segons la Carme, una li aguantava el braç i l'altre l'aguantava dret. El sentit de l'humor de la Carme és constant, xermellut i delicadament incisiu. Poca broma amb ella perquè ella ja la fa tota i no se'n troba a faltar cap més.

Ho hem deixat morir...

La crisi s'ha notat i molt. "Molta de la gent habitual s'ha anat morint, no tenim ascensor i nosaltres també ho hem deixat morir. Ha baixat molt", reafirma el Fermí. Entre el 2007 i 2008 va baixar tot de cop i des d'aleshores no s'ha recuperat el volum de feina. De trobar-se que no els pagaven s'hi han trobat poc i poques quantitats, però sí recorden que han estat més aviat empreses que enviaven els seus treballadors a dinar-hi. "Els últims anys venien famílies i s'ho miraven molt, sobretot a l'hora de menjar, la canalla es partien el menjar, s'ho miraven molt". També ha canviat el tarannà de la gent que treballava amb nosaltres, abans venien contents a treballar, ara només vénen pel que cobraran.

Hi ha un efecte col.lateral amb el tancament de Can Janpere, Sant Joan es queda sense places hoteleres de llit. És a la venda, però, i no tot està perdut. Només fa falta que algú, amb empenta, il.lusió i diners ho compri i ho torni a obrir. Situada al bell mig del poble, la fonda és i seria un bon reclam perquè el turisme hi fes marrada uns quants dies.

Diablers i abadeses

Foto: Marc Cargol

Anna Julve

El divendres de Festa Major de l'any 2013 va ser la seva estrena com a Diablaresses de Sant Joan, però feia temps que diferents persones vinculades a la vida associativa del municipi tenien la idea de crear una colla de diables. Després d'algunes trobades casuals en què parlaven sobre el tema, van començar a fer reunions amb tot de gent interessada i van anar creant un grup prou nombrós per poder formar la colla.

“Ens trobàvem en algun acte de pirotècnia, com el dia de la revetlla de Sant Joan, i anàvem comentant la possibilitat de fer correfocs pels carrers de la vila vella per donar més mobilitat que la que tens amb una bèstia”, explica en Salvador Vila, president de les Diablaresses. El nom de la colla correspon al resultat d'unir les paraules “diables” i “abadeses”, amb la qual cosa s'identifica molt bé la temàtica de l'entitat i el seu origen.

Només un parell d'integrants de la colla tenien experiència en pirotècnia, però això no va ser un impediment ja que, segons diu ell mateix, tothom hi ha posat moltes ganes i han après els aspectes bàsics ràpidament.

El bateig de les Diablaresses va ser a càrrec dels Àngels Diabòlics de Sant Vicenç dels Horts, que van venir

a Sant Joan amb el seu Mamut Venux, una impressionant bèstia de foc. Segons explica en Salvador, ara els toca a les Diablaresses anar a Sant Vicenç: “Estem buscant els millors dies perquè li vagi bé a tothom però és força complicat. Ens agradaria fer una o dues sortides cada any però primer necessitem ser una mica més de gent per poder-nos-ho combinar millor. Ara mateix som entre 15 i 20 persones, però no sempre podem coincidir tots per fer activitats, sort en tenim de gent que no és de la colla i que sempre estan disposats a donar un cop de mà”. Fa tot just un any que es van constituir com a entitat i, de moment, la intenció és fer les dues activitats que ja estan portant a terme a la vila: “De moment

ensem sortir per la revetlla de Sant Joan i per la Festa Major, no tenim intenció de fer gaires activitats per no atabalar massa els integrants de la colla. Pensem que és important créixer poc a poc i després ja buscarem altres objectius”, diu en Salvador.

“Us animo a formar part de les Diablaresses, gaudim molt i en el fons no porta gaire feina!”, diu en Salvador.

Un dels objectius de l'entitat és crear una bèstia de foc pròpia.

Per tal de fer-ho possible, les Diablaresses posaran a la venda unes dessuadores, per encàrrec, per finançar-la. Podeu demanar la vostra al correu:

diablersiabadeses@gmail.com

Foto: Marc Cargol

50 anys entre llapissos, tintes i papers

Amb motiu del 50è aniversari, es varen reunir tots els treballadors vius que han estat treballant a Can Garriga durant aquests 50 anys

Jordi Garriga

El dia 2 de novembre de 1964, en Pere Arqués entrava a la recentment inaugurada botiga del carrer de Sant Miquel, 6, i demanava un Dicen, el diari esportiu de l'època. Era el primer client de la Llibreria Impremta Garriga. El matrimoni format per en Josep Mª Garriga i l'Anna Vergés empenia un projecte empresarial que aquest any ja compleix 50 anys de vida. El negoci es va instal·lar als baixos de l'habitatge del matrimoni, on actualment hi ha el local de la Peña Blaugrana. A la façana, ja hi llua l'actual logotip de lletres vermelles dissenyat per Mn. Esteve.

L'Anna Vergés va tancar el petit negoci d'ensenyança de "corte y confección" i es va fer càrrec de

la llibreria. Passava de ser la "Nita de la Roca" a ser la "Nita de can Garriga".

En Josep M^a treballava al Banco Central de Ripoll i, a les tardes, es va fer càrrec de "portar els comptes" i gestionar la impremta, tot i que sempre han tingut personal especialitzat en l'antic ofici de Gutenberg. Era el temps

en què la composició es feia a mà i els motllos es creaven talment com si fossin trencaclosques, lletra a lletra.

Els primers anys foren de dur treball i grans esforços. A la feina del negoci, calia afegir-hi la tasca de pujar i criar tres criatures petites. Eren els anys "en què els negocis no tancaven mai". Mentre

El logotip fou dissenyat per Mn. Esteve i ha perdurat igual durant 50 anys

Façana del carrer Sant Miquel, 4 en els inicis del negoci, l'any 1964

Façana del carrer Pere Rovira, 5, ubicació actual del negoci

es feia vida a la rebotiga, cuinant i preparant les feines de casa, s'atenia els clients. Van ser moments de sacrifici i esforç però també de satisfacció en veure com el negoci anava endavant. La primera setmana, 800 pessetes. La llibreria era el punt de reunió de molts veïns i les tertúlies s'allargaven fins al capvespre.

El dia 1 d'abril del 1975, el negoci es va traslladar als baixos del carrer Pere Rovira, 5, l'actual ubicació. Amb aquest trasllat, el negoci se situava més al centre de la vila i s'apropava a les escoles. El fet de separar el treball i l'habitatge va fer que els horaris d'obertura fossin més "estrictes".

El dia 12 de novembre de 1995, la mort sobtada d'en Josep M.^a va produir un fort sotrac a la família, però, la fortalesa de la Nita la va empènyer a continuar al front de la llibreria i els seus fills

l'ajudaren en la impremta i a gestionar els comptes. Tot i que l'any 2005, el negoci es va constituir en societat, la seva presència i influència està present fins a l'actualitat.

Ella fa memòria de tota una vida dedicada a la botiga: "Recordo especialment les sortides i entrades d'escola. La botiga era un guirigall, plena de xivarri, crits i esvalots. Però això era el que ens donava vida: els nens són la base del nostre negoci. Gràcies a ells, hem pogut tirar endavant. Recordo també que acollíem els nens que baixaven de Sant Pau, d'Ogassa i de les cases de pagès. Per esperar l'hora de començar l'escola, especialment en els mesos de més fred, venien a escalfar-se a la botiga. Molts nens i nenes dels que anaven a comprar a "can Garriga", ara ho fan acompanyant els seus fills i fins i tot els seus néts!"

Una de les claus de l'èxit també va ser el fet que els nens poguessin "apuntar" les compres i no les paguessin al moment. "Apunta-m'ho", deien els nens. Dies més tard, segur que els pares passarien a pagar.

Actualment, la papereria ha canviat i aquelles entrades i sortides d'escola ja no són tan sorolloses. La irrupció dels ordinadors personals a totes les cases, la competència de les grans superfícies, la facilitat dels desplaçaments a les grans ciutats són factors que han incidit negativament en el desenvolupament del negoci tradicional de llibreria i papereria.

Amb cinquanta anys, el negoci ha viscut moltes anècdotes, com ara quan trobava algun nen amb la mà "massa llarga", "pispant" algun petit objecte: "No us podeu imaginar com els nens se les

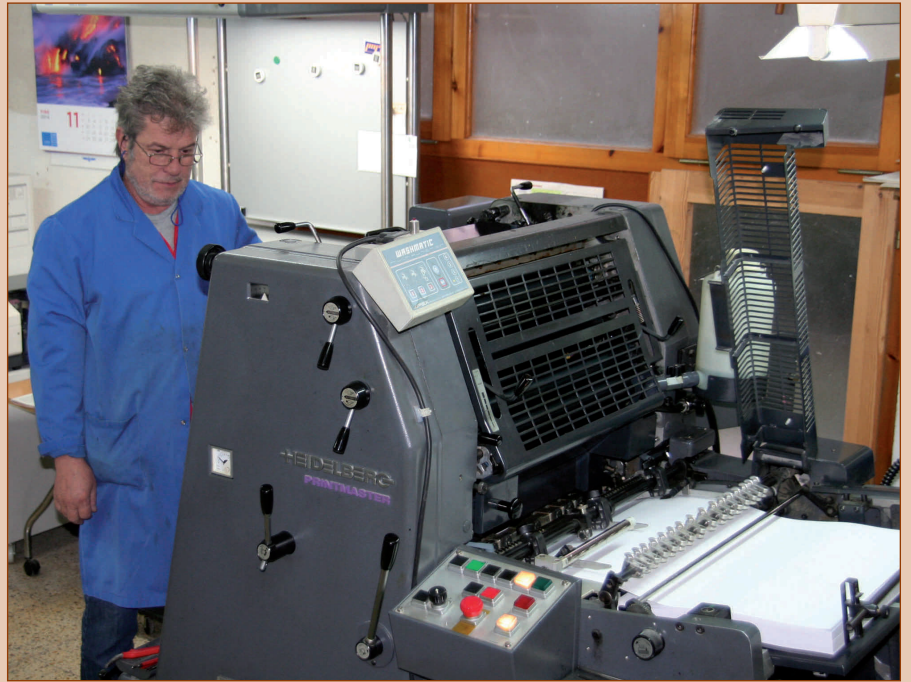
Impremta Garriga s'ha anat adaptant a l'evolució tecnològica de la impremta: desde la tipografia al sistema ofset i en els últims anys, a la impressió digital

Impremta Garriga s'ha adaptat a les noves tecnologies d'impressió. De la tipografia al sistema ofset i últimament, a la impressió digital

empesquen totes per poder rampinyar i, especialment, les excuses que tenen quan els enxampes in fraganti", ens recorda la Marta Costa, tot somrient. Ella ha estat al capdavant de la botiga gairebé la meitat de tota la seva història: ja fa més de 25 anys que treballa a can Garriga!

Curiosament, el negoci també ha servit per formar una família! Al voltant de l'any 1974, varen coincidir a can Garriga en Pere López i la Dolors Maranges. En Pere treballava a la impremta i la Dolors n'era la dependenta (va estar exercint de dependenta de la llibreria durant 7 anys). Aquella coneixença va anar molt més enllà i, anys més tard, es varen casar i varen formar una família. Després de traslladar-se a Barcelona durant uns anys, en Pere va tornar a Sant Joan per treballar a la impremta. Fins a l'actualitat, és el maquinista responsable dels tiratges en la màquina ofset.

La impremta també ha anat evolucionant al llarg dels anys: a can Garriga s'ha passat de compondre a mà, lletra a lletra, amb els calaixos d'impremta, fins a la linotip i finalment, la incorporació de la tecnologia ofset. Més endavant, també s'ha incorporat la tecnologia digital. Aquesta evolució tecnològica també va fer evolucionar els treballadors. Qui va viure més aquest canvi fou en Pere Juncà que, durant molts anys, fou el

En Pere López és el responsable dels treballs d'impressió que es fan a la impremta

La Marta Costa porta vint-i-cinc anys exercint com a dependenta a la llibreria

responsable de la impremta. Ell va viure en primera persona aquest ràpid canvi tecnològic i es va veure obligat a adaptar-se als nous temps.

El tipus de treball de la impremta també ha canviat molt. D'un caire més empresarial (impressió de factures, albarans... per a les indústries), s'ha passat a uns treballs de més qualitat en què ha guanyat importància el disseny i la creació gràfica.

Després de 50 anys, can Garriga continua estant al servei dels santjoanins en el subministrament de material escolar, llibres, papereria... Així mateix, la impremta ha anat incorporant la maquinària necessària per poder estar a l'última tendència tecnològica i oferir impressions de qualitat, ja sigui amb el sistema d'impressió ofset o la impressió digital.

El Pont Vell a l'Exposició Universal de París del 1867

El Pont Vell de Sant Joan de les Abadesses. Fotografia de José Martínez Sánchez presa entre 1866 i 1867. Núm. 458 del catàleg Laurent.

Marcel Miquel

Les fotografies antigues sempre han produït una gran curiositat: a través d'elles podem obrir una finestra, una esclatxa en la història sobre un lloc que ens permet conèixer com era exactament aquell mateix indret en temps remots. Això ens ajuda a descobrir els canvis en la configuració urbana, però també ens aproxima a les formes de viure de l'època. La fotografia més antiga de què es té notícia a la península és un daguerrotip de la plaça de Palau de Barcelona, obtingut pel fotògraf Ramon Alabern el 1839, fotografia que no s'ha conservat.

I quina és la primera fotografia en què apareix Sant Joan de les Abadesses? És una pregunta difícil de contestar, però si més no, avui presentem la fotografia més antiga de Sant Joan de la qual en coneixem la data. Possiblement no és la més antiga, i de fet, existeix una fotografia no datada de les façanes del riu Ter conservada a l'Arxiu del Monestir que probablement és anterior, per dues raons: a la foto no s'hi aprecia la casa Gorina, aixecada l'any 1868,

la qual cosa la col·locaria com a mínim en una data semblant a la que avui presentem, i d'altra banda, la coincidència exacta del punt de vista d'aquesta foto general de la vila amb el gravat publicat a El Museo Universal el 4 de març de 1866 ens fa sospitar que podria haver servit de model al dibuixant i al gravador, com era costum a l'època, tot i que, evidentment, això no es pot demostrar.

Però tornem a la foto que presentem, del Pont Vell: l'any 1867 estava prevista la celebració de la Fira Internacional de Mostres a París. Les fires de mostres eren un gran aparador de la potència dels països i s'hi exhibien les grans realitzacions en els diversos terrenys: com a genuïnes expressions de l'economia liberal, promocionaven la competència, el dinamisme i la millora de les diferents economies nacionals. El 1865 es va crear la comissió d'enginyers que havia de planificar la participació del Ministeri d'Obres Públiques espanyol, presidida per l'enginyer Lucio del Valle. A part de maquetes i plànols, també es va

decidir confeccionar diversos volums fotogràfics per tal de mostrar les obres d'enginyeria més notables: ponts, carreteres, fars, ferrocarrils, canals... En total, se seleccionaren 169 fotografies dividides en cinc àlbums. Curiosament, en aquesta exposició d'obres d'enginyeria d'aquella època, un dels volums -el segon-, es va dedicar a 30 fotografies de ponts històrics, en el qual hi ha inclosa la fotografia del Pont Vell santjoaní. Inmaculada Aguilar creu que aquestes fotografies són una aposta del mateix Del Valle i dels comissionats per a reivindicar el patrimoni artístic que suposa l'enginyeria civil, molt abans que aquests tipus de construccions fossin reconegudes com a monuments protegits.

Els autors de la majoria de les fotografies dels àlbums foren Jean Laurent i José Martínez Sanchez, els socis de la firma madrilenya J. Laurent & Co. Jean Laurent (Nevers, 1816-Madrid, 1892) fou un dels grans fotògrafs del s. XIX a la península. D'origen francès, estava instal·lat a Madrid des de 1843.

Exercí la seva activitat com a retratista de molts personatges importants, però també com a fotògraf de monuments d'arreu de la península. Per la seva banda, José Martínez Sánchez (1808 -1874), valencià també establert a Madrid des de 1850, s'associà amb Laurent el 1865, i amb ell va desenvolupar la tècnica del paper leptogràfic que varen presentar precisament durant l'Exposició Universal del 1867.

Laurent i Martínez van rebre l'encàrrec del Ministeri, i sembla que aquest fou molt tardà, de manera que tingueren poc temps per a realitzar totes les fotografies, ja que, en una crònica de l'Exposició Universal es diu: "siendo de sentir que la mayor parte de ellas, por circunstancias especiales, ha sido preciso sacarlas en invierno, por lo que no han salido tan limpias como hubiera sido de desear". Vist el poc temps de què disposaven, Laurent i Martínez es van repartir el territori, i la pràctica totalitat de les fotografies de l'est de la península, entre elles la del Pont Vell, són obra de José Martínez. La data de presa de la fotografia del Pont Vell de Sant Joan estaria compresa, doncs, entre els darrers mesos de 1866 i els primers de 1867, que és com apareix catalogada (sol aparèixer com del 1866-67 i en alguns casos, directament com de 1867).

Si ens fixem en la foto, podem apreciar en primer lloc la gran qualitat de la imatge tenint en compte la seva antiguitat. Apreciem el pont en gairebé la seva totalitat, un pont que llavors, recordem-ho, era l'únic accés a la vila, i que

Segell del fotògraf José Martínez, autor de la foto, abans d'associar-se amb Laurent.

Per a fotografiar el Pont Vell es devia fer servir un carretó mòbil de revelat, semblant a aquest de la casa Laurent.

suportava un intens trànsit que obligava a contínues reparacions. La fotografia ens permet apreciar amb molt detall els edificis que conformaven el Molí Gros. També ens criden l'atenció els individus que hi apareixen, fins a setze, tots ells estratègicament posicionats: onze a dalt, tres més a les obertures i contraforts laterals i dos més a la riba del riu. És un recurs que utilitzaven els fotògrafs en pràcticament la totalitat de les vistes dels àlbums d'obres públiques, que servia per a donar una idea de les dimensions reals del monument o obra que s'immortalitzava. No tenien pas una intencionalitat costumista o folklòrica, però si ens hi apropem amb el zoom, la claredat de la fotografia ens permet distingir que pràcticament tots duïen una barretina, llevat d'alguns que duïen boina, junt amb una capa o gambeto. També hi apareix un guàrdia civil amb tricorni i un personatge amb aparença de guàrdia, amb capa i gorra, qui sap si l'encarregat de cobrar el pas dels carruatges pel pont. La roba que duen és de ple hivern, la qual cosa corroboraria la datació de la foto que hem esmentat.

D'aquests àlbums se'n féu una tirada molt reduïda, entre 20 i 25 còpies, dedicada majoritàriament a obsequiar les altres delegacions nacionals. Laurent, de totes maneres,

va comercialitzar moltes de les fotografies que en formaven part, que varen passar a engruixir el seu catàleg. Concretament, aquesta fotografia del Pont Vell fou catalogada amb el número 458. Més tard també fou inclosa en el llibre *Obras de arte en fotografía de España*, un recull de fotografies de la casa Laurent que contenien, a part d'obres públiques, alguns monuments, museus i escenes típiques. El 1900, el negoci de Laurent passà a J. Lacoste, i en aquest estudi es continuà fent-ne còpies, també de la foto del Pont Vell. Es conserven còpies de la fotografia original tant a l'arxiu de Demarcació de Carreteres del Ministeri de Foment, com a l'Arxiu Ruiz Vernacci de la Biblioteca Nacional, on s'acabà integrant l'ingent i valuós fons de la casa Laurent.

Bibliografia:

AGUILAR CIVERA, Immaculada: "La mirada Fotográfica de la Ingeniería Civil" dins "Ingeniería y Territorio" núm. 78, 2007

DÍAZ-AGUADO MARTÍNEZ, CÉSAR: "La Fotografía de les obres públiques, carreteres, ponts, fars i camins de ferro (1958-1871) dins *De París a Cadis: Calotípiia i Col·lodió*. Barcelona. MNAC, 2004

DÍAZ-AGUADO MARTÍNEZ, CÉSAR: "La fotografía de obras públicas en el periodo isabelino" dins "Revista de Obras Públicas" n° 3414, 2001.

"Modelos, fotografías y planos presentados en la exposición universal de París por la dirección general de Obras Públicas" dins "Revista de Obras Públicas", núm. 12, 1868.

TEIXIDOR CADENAS, CARLOS: "Laurent y otros fotógrafos de obras públicas en el siglo XIX en España" dins *Fotografía y obra pública: Workshop Internacional Estudios interdisciplinarios en la historia de la obra pública*, 2014.

Entrevista a Anna Coma

Fotos: Ainhoa Tenés

Ariadna Reche

Transcripció de l'entrevista a Anna Coma durant la Jornada "Dones i Esport", el 10 d'octubre de 2014

Bona tarda a tothom, sóc l'Ariadna Reche, estudiant de periodisme. Aquí, al meu costat, com ja deveu saber, hi tinc l'Anna Coma, exesportista paralímpica d'elit. L'Anna va néixer aquí, a Sant Joan de les Abadesses, l'any 1987. Ha estat una persona molt vinculada amb l'esport des de petita, i això li ha aportat aspectes molt positius també dins de la seva vida acadèmica. Ella, diplomada en fisioteràpia per la universitat de Vic, és un gran exemple de *mens sana in corpore sano*. Els seus dos grans esports han estat des dels inicis el ciclisme en tàndem, modalitat en la qual pedalen a l'uníson un parell de persones, en el seu cas, el pilot davant i l'invident al darrere, i també l'esquí alpí. D'aquest segon cal destacar la seva participació en campionats, tant catalans com estatals, també a nivell d'Europa, mundials i, fins i tot, paralímpics.

Així doncs, després d'aquesta breu explicació, l'Anna ens farà

cinc cèntims de la seva experiència pròpia. Hola, Anna! Bona tarda, primer de tot voldria agrair la vostra assistència a la xerrada i dir-vos que, tot i que parlar en públic no és el meu fort, intentaré fer-ho tan bé com pugui. Si us queda algun dubte no patiu, que al final de l'entrevista hi haurà torn de preguntes.

La primera pregunta que ens permetrà situar-nos en la teva història és: A quina edat vas començar a fer o a interessarte per l'esport? Des de ben petita tenies clar que volies arribar molt lluny, o va ser més aviat cosa del destí?

Vaig començar a practicar ciclisme en tàndem amb el meu pare, quan tenia uns 6 ó 7 anys, com a activitat recreativa. Solíem sortir amb la família i els amics a fer rutes amb les bicicletes i ens ho passàvem molt bé. A 8 ó 9 anys em vaig iniciar en el món de l'esquí alpí a la Molina, amb unes sortides de lleure organitzades per la ONCE. Tots dos, tant el ciclisme en tàndem com l'esquí alpí, van acabar sent, amb el pas del temps, dues activitats de competició d'alt nivell.

Què creus que han aportat a la teva vida aquests dos esports en concret, el tàndem i l'esquí alpí? I què en conserves, de cadascun? Aquests esports han aportat mil coses a la meua vida, des d'aprendre a ser més autònoma i espavilar-me per a les meves coses, passant per conuiu amb la resta de la gent amb molt bona companyonia dins l'equip, aprendre a passar temporades lluny de la família, esperit de superació... i mil aspectes més. D'aquests, crec que no n'he perdut cap de moment i em continuen sent útils en la meua vida quotidiana. També m'han aportat bona forma física, que potser és l'únic que ja no conservo tant, ara faig esport simplement per salut i motivació personal.

I l'esport en general, si és que en practiques algun?

Com que jo sóc una persona molt activa i sempre m'ha agradat practicar activitat física, els meus pares m'han anat facilitant la forma de provar de fer tota classe d'esports que m'ha anat fent gràcia de practicar. Entre ells, la vela, la natació, l'hípica, el senderisme, algun rocòdrom, esports

d'aventura, etc. Un dels meus somnis, de fet, era viure l'experiència de tirar-me en paracaigudes. Així, els meus padrins, pel meu divuitè aniversari, m'ho van regalar. Va ser una activitat única i fantàstica que mai oblidaré.

Per la teva discapacitat visual ha d'haver estat més difícil de l'habitual practicar esport, o és una idea errònia? Quin paper ha tingut l'ONCE dins la teva vida en general i en particular dins el món esportiu?

M'imagino que és més complicat perquè necessites un guia o un pilot per practicar els esports que jo he triat. La dificultat que hi veig, respecte dels altres practicants, és aquesta. Per la resta, crec que tots els esportistes, tant amb discapacitat com sense, hem de fer el mateix sacrifici per arribar a la meta on volem.

I parlant de l'ONCE, crec que aquesta ha tingut un paper molt important dins la meva vida perquè gràcies a l'entitat en qüestió he pogut tenir una gran ajuda, tant a nivell acadèmic, com lúdic, de mobilitat amb el tècnic de rehabilitació (què és qui t'ajuda a aprendre a fer les activitats de la vida del dia a dia de forma normal i autònoma, sense veure-t'hi) i d'altres com ajudes econòmiques en tot el tema de l'esquí alpí, amb els trasllats per als entrenaments i els campionats internacionals.

Tornant a la teva carrera esportiva, d'aquests dos esports als quals tant temps has dedicat devia arribar un punt en què tots dos et demanaven molta atenció per separat, com vas afrontar aquesta situació?

Vaig decidir triar l'esquí perquè tant l'ambient com les expectatives esportives i les ajudes eren més llamineres que no pas en el cas del tàndem. L'esquí estava més promogut, més reconegut per l'ONCE i la majoria dels meus amics estaven vinculats al món de l'esquí. Igualment, els entrenadors hi van tenir un paper molt important, a l'hora de persuadir-me. A més, i això us semblarà estúpid però em va passar de veritat, una

amiga em va deixar emprovar el seu mono de competició i em va agradar tant que en vaig voler un per a mi. Punt definitiu, ha, ha.

Com ja hem comentat al principi de l'entrevista, has participat a una gran varietat de nivells competitius. Guardes un record especial dels jocs paralímpics de Torí l'any 2006? M'imagino que la cerimònia d'inauguració, entre altres milers d'emocions, havia de ser espectacular!

Doncs sí, la cerimònia d'inauguració em va marcar en especial. Recordo el moment de sortir amb tot l'equip a fer la volta a l'estadi i sentir la música i la bullicia de la gent a les grades. La meva família era allà, en mig de la multitud d'aplaudiments; només de saber-ho ja em feia feliç. I milions de sensacions indescriptibles d'emoció i satisfacció alhora.

També recordo que, entre tot plegat, suposo que sobretot pels nervis de començar un esdeveniment tan important en la meva vida, vaig agafar cagarrines. Era espectacular ser allà! Una altra cosa que recordo és la vila olímpica, on vivíem tots els esportistes. Estava super aïllada de tot i per entrar havies de passar uns controls previs de detectors de metalls etc. Tampoc podia veure la meva família i estava tot molt controlat.

Entrant en la competició en si, hi havia quatre modalitats per participar. Jo era força jove i feia les menys verticals. Així doncs, de nivell de més

vertical a menys hi havia: Descens, Supergegant, Gegant i Slalom. Jo vaig participar en les dues últimes. Aquestes subcategories formaven part de les categories generals. En el meu cas era 'blind', la categoria de cecs totals. En aquesta categoria s'ha de portar una màscara completament opaca perquè hi hagi igualtat de condicions entre tots els participants. Recordo que aquell any van desclassificar una noia per no portar la màscara totalment tapada, per un costat li entrava una mica de llum i tot i no veure-s'hi gens va ser expulsada de la competició. L'altra categoria de cecs era per als de visió reduïda, el quals en lloc de comunicar-se amb el guia per micròfon, ho fan a través de ràdio. A nosaltres no ens és útil perquè la veu a la ràdio sempre se sent amb la mateix intensitat. Ells poden veure més o menys on és el guia, però nosaltres no, i necessitem saber la distància per la seva veu. Llavors hi havia dues categories més de gent que no era cega. Una era 'siting', que són els que utilitzen cadira de rodes o bé que els falten les cames. I l'altre és 'standing', els que poden esquiar drets i sense guia però que també tenen alguna disminució, com ara que els falta un braç o alguna cosa així.

I el companyerisme dins l'equip? Què és compartir hotels i entrenaments amb els que han de ser els teus rivals a la pista? Creus que et separa o t'uneix més?

Entre el mateix equip no hi havia

L'acte va fer petit l'auditori Jaume Nunó d'El Palmàs

rivalitat, sinó companyonia total. Dins de la pista, evidentment, tothom té ganes de guanyar, però, tot i així, els ànims i el suport no hi falten, i, un cop ets fora, hi ha molt bon ambient amb tothom.

Un cop dins d'aquest món de tanta exigència, com compaginaves l'esport d'elit amb els teus estudis, que en aquell moment a més eren ja universitaris?

He de reconèixer que era complicat, però amb esforç i dedicació tot pot ser possible. Per exemple, recordo que quan vaig començar fisioteràpia a la universitat de Vic vaig portar-los el calendari de competicions i entrenaments per veure com podíem organitzar el curs. De seguida em van recomanar que fes el primer any en dos, perquè com que és una carrera molt pràctica, no atraparà la feina. I així ho vaig fer. Aquest va ser l'últim any que vaig estar tan implicada amb l'esport perquè l'estudi em demanava més. Però crec que em va servir per a la vida, vaig aprendre a organitzar-me i a compaginar tot allò que volia fer.

Haver tingut una vida esportiva tan activa t'ha ajudat a l'hora d'estudiar fisioteràpia? I de quina manera?

El fet de conèixer més el meu cos, gràcies a l'esport, em va anar bé per a la carrera. Sobretot això és el que potser podria destacar a l'hora d'estudiar-la. Quant a la meua professió, crec que per haver competit sé com et sents quan fas un esforç o quan algun múscul et fa més mal del normal i puc ajudar millor els esportistes.

Amb tot això, la implicació paterna hi ha hagut de tenir un paper molt important, oi? Campionats amunt, campionats avall...

La veritat és que sí! Des dels inicis, els meus pares es van implicar molt en tots els esports que jo volia anar provant. Per exemple, en el cas del tàndem, va ser el meu pare qui m'hi va aficionar. A ell li encanta anar amb bici i va decidir comprar un tàndem

Josep Pujols, representant d'Esport a Girona, Pilar Vila, presidenta de l'Associació de Dones de Sant Joan i Fina Surina, de l'Institut Català de la Dona

per poder portar-me amb ell. Li agraeixo perquè ens ho vam passar molt bé fent excursions junts. En el cas de l'esquí, sempre que van poder eren allà animant-me i fent-me costat. Sobretot recordo especialment un campionat a la Molina i els paralímpics a Torí. Per tot el seu suport i per com m'han ajudat a fer tot allò que he desitjat dins del món esportiu, els ho agraeixo i els ho agrairé sempre.

Encara que ja no formis part de l'esport a alts nivells de competició, t'hem vist recentment vinculada, de nou, en el món esportiu com a fisioterapeuta en algunes curses del creixent moviment del running. Com vius aquesta nova etapa? Estàs contenta de seguir tenint l'esport dins la teua vida?
Crec que l'esport és molt important a la vida de qualsevol persona, o així hauria de ser. I en el meu cas, m'encanta poder participar en qualsevol activitat esportiva que es relacioni d'una forma o altra amb la meua nova etapa com a fisioterapeuta.

Tu que ets fisioterapeuta i alhora exesportista d'elit, recomanaries a les dones que en practiquéssim? Què pot aportar-nos de positiu l'esport a les nostres vides?

Ho recomano cent per cent. L'esport pot aportar coses molt positives a les nostres vides, com ara més bona salut, sentir-nos reposades i vitals després de practicar-lo, tenir la ment

més oberta, sentir-nos satisfetes amb nosaltres mateixes i moltes més coses que hem d'anar descobrint per nosaltres mateixes si ens animem a practicar qualsevol esport.

Què en penses, del model de vida que portem ara, és prou sa? Hi ha prou esport?

Trobo que la població cada vegada és més sedentària i hem de posar punt i final a aquesta actitud. Hem d'aixecar-nos del sofà, deixar de passar tantes hores davant l'ordinador o la televisió i proposar-nos d'anar a fer esport!

Els homes, per contra, tenen més facilitats per practicar-lo? Creus que és un tema de voluntat i ganes o més aviat un tema social?

Crec que ara per ara és únicament qüestió de voluntat i ganes. Tothom, tant homes com dones, tenim les mateixes oportunitats de fer esport si realment ho volem. O així hauria de ser. Positivament, per a totes les dones, puc afegir que cada cop els homes col.laboren més en les feines de casa i, així, és més fàcil tenir temps per fer allò que tenim ganes de fer.

Tu, com a dona, què recomanes i què fas d'esport ara que ja no entrenes com solies fer-ho?

Jo ara per ara surto a caminar força sovint perquè m'és fàcil de fer, còmode i m'agrada, però recomano a totes les dones fer qualsevol activitat. Busqueu allò que us entusiasmi, i endavant!

Joan Mirambell,

la petja d'un paisatgista a Sant Joan de les Abadesses

Xavier López

El Concepte

Jardineria: Art i ofici que consisteix a conrear jardins i tenir-ne cura. La paraula jardí té el seu origen en el germànic *gardon* que significa "lloc tancat". Els romans la van transformar en *hortus gardinus*, "lloc tancat que es conrea". El primer jardí públic d'Europa es va construir a Sevilla l'any 1574, just al bell mig de la ciutat.

Paisatgisme: Disciplina destinada a potenciar les característiques físiques i anímiques d'un espai. Ha de conjuminar art i ciència, arquitectura i jardineria, espai i ambient, ecologia i sociologia. Aquest terme, tal i com l'entendem avui dia, s'acaba definint a principis del segle XX.

L'home

Joan Mirambell i Ferran

(Barcelona, 1892 - 1983)
És veritablement difícil trobar informació sobre Joan Mirambell, no concedia entrevistes i no li acabava d'agradar que és publicués res sobre ell. Era una persona especialment discreta. Però la seva obra, innovadora, gran en nombre i en hectàrees, li fa de cronista.

Ben aviat va deixar la feina de casa, dedicada a la indústria tèxtil,

per a formar-se com a artista i científic: dibuix, pintura i botànica. Aquests van ser els eixos que el van portar a la seva gran passió, la creació d'espais enjardinats.

En el seus inicis va treballar de dibuixant, il·lustrant *El mal caçador* del seu amic Josep M. de Segarra i donant classes de dibuix a l'Escola Municipal de Mestres. Un dels seus primers treballs a l'engròs, van ser els esgrafiats de la casa Colldeforns de Barcelona (Via Laietana, 12).

La seva passió per la natura el va portar, de la mà del Centre Excursionista de Catalunya, a conèixer a fons els paisatges del nostre país. Va realitzar magnífics i nombrosos jardins per a les famílies benestants de Barcelona i va ser responsable de la nova remodelació paisatgística de Montjuïc en l'Exposició Universal de 1929.

Deixeble de l'acadèmia Galí, membre del Cercle de Sant Lluç, inspirat en els paisatges del nostre país, pintava escenes de bosc on la figura humana s'inseria en una estructura contingudament abarrocada, típica del Noucentisme conreat pel seu mestre. Va participar en les Exposicions de Belles Arts de Barcelona del 1919 i el 1920. Dedicat al disseny de jardins, va assolir el més gran dels prestigis.

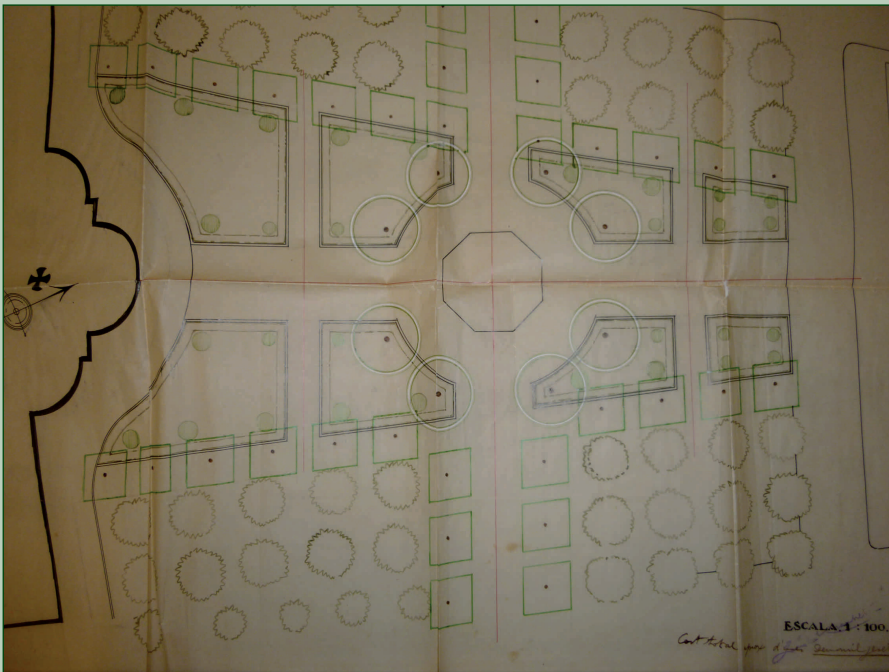
Va publicar *El Jardí Meridional* (1934).

El seu treball està íntimament lligat al d'arquitectes de gran renom i amb els que va treballar amb una complicitat, quasi perfecta. La voluntat d'integrar l'arquitectura en el paisatge, conjuminar la vegetació amb l'espai i remodelar l'entorn a la mida de l'home, fan de Joan Mirambell, més que un dissenyador de jardins, un veritable arquitecte de la natura, un pioner del paisatgisme a Catalunya, un innovador creador d'ambients.

La petja

A principis del segle XX apareix a les grans ciutats l'anomenat urbanisme social. Per primera vegada el jardí entra a formar part de la vida ciutadana com a complement de l'arquitectura urbana. Sant Joan de les Abadesses és en aquest aspecte un municipi innovador. Com a les grans ciutats, arribarà a la nostra vila el primer jardiner paisatgista com a complement d'arquitectes reconeguts.

Anys 1925-26, s'inicia la restauració del monestir. Joan Mirambell arriba a Sant Joan de les Abadesses de la mà del gran arquitecte Josep Puig i Cadafalch. Un jove Mirambell que tot just comença a posar en pràctica les

Projecte de la plaça d'Anselm Clavé

noves idees en jardineria i que es troba davant d'un gran repte, crear un espai al voltant del monestir.

L'enjardinament no cal que potencii el monument, només l'ha d'emmarcar. Només ha de servir de referència visual. Deixa de banda l'arbrat exòtic, tant de moda en aquell temps, escull una espècie representativa del nostre país muntanyós, el til·ler.

Un arbre senzill i columnar que no obre el seu brançam fins a l'alçada suficient perquè aquest faci de sostre per sobre els absis sense enterbolir la visió. Els absis prenen tot el protagonisme, l'enjardinament és, en aquest cas, un simple contrapunt. A l'esquerra del monument, un solitari pinsap, ara majestuós, equilibra i compensa el volum i el to rogenc del monestir. A l'altra banda, hi planta un teix que, hores d'ara, deixa bocabadats a la gent entesa. La plaça Torres i Bages, els nostres 4 jardins, es reconverteix en un espai de contemplació, més per badar que per reunir-se.

Any 1927, Jeroni Martorell, arquitecte d'anomenada, inicia les

obres de la nostra *Plaça d'en Clavé*. L'enjardinament ha de tenir consistència per si mateix però sense ser el protagonista. L'arbrat ha d'estar al servei de la gent, ha de naturalitzar i amorosir la duresa del tramut urbà sense manllevar importància a la font central. Un Mirambell més atrevit, més complex, esbossa ara un espai detallat on fins i tot dissenya les vorades que emmarquen els parterres.

El jardí estructurat ha de ser bàsicament un lloc harmònic i de gaudi. Justament amb aquesta

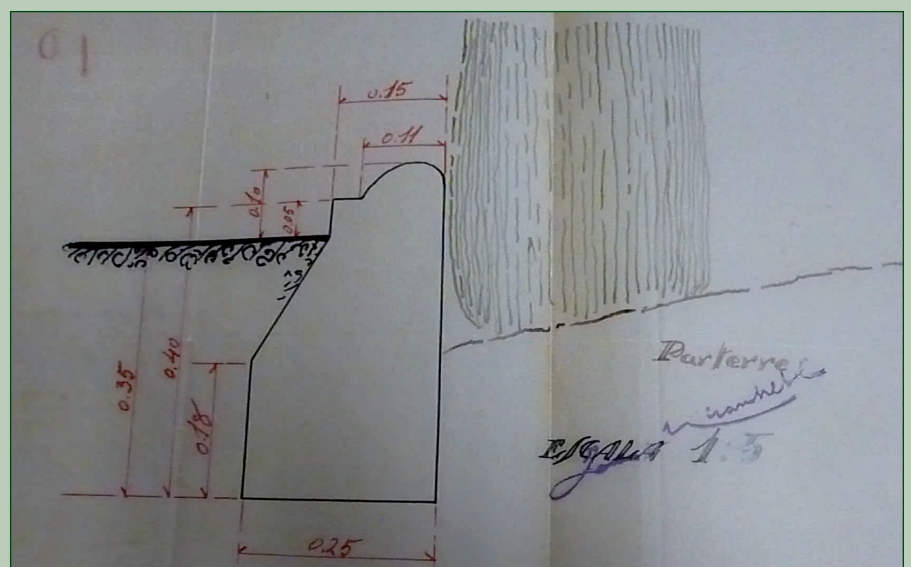
filosofia, Mirambell també aplica noves concepcions de l'època:

- S'ha d'enriquir el valor urbà. Per això implanta espècies exòtiques o poc conegudes i d'alta qualitat estètica.
- S'ha d'optimitzar i aplicar valors ecològics. Les plantes escollides han d'estar adaptades al clima de l'indret i en consonància amb el lloc d'implantació.

En aquest sentit, la plaça d'Anselm Clavé esdevé el millor exemple d'aquestes primeres idees innovadores. Un espai obert, amable, de repòs i de trobada, amb una vegetació estudiada per a acollir. Malauradament, tot i que la plaça manté l'ambient original, l'estructura vegetal inicial no ha arribat completa als nostres dies. No oblidem que es tracta d'éssers vius i per tant peribles.

És difícil per la gent apreciar allò que ens és tan comú. De tant i tant passar, ens és difícil apreciar l'especial harmonia d'aquest indret.

Us aconsello que torneu a remirar aquests dos espais amb ulls nous. Potser així entendrem perquè els visitants, la gent forastera, s'hi encanta.

Detall de la vorada, dissenyada especialment pel projecte

Sant Antoni: desxifrant el passat per encarar el futur

Alex Porta i Tallant

Per a molts habitants de Sant Joan de les Abadesses, el paratge de Sant Antoni ha esdevingut un indret identitari i emblemàtic en el qual els santjoanins i santjoanines concorren per motius devocionals, d'oci, gastronòmics, esportius...

El conjunt arquitectònic de Sant Antoni està format per una cabana, una capella i una casa que servia de residència de l'ermità, donava aixopluc als hostes i, en els darrers anys, havia acollit un restaurant. Quan aquest tancà, el declivi de l'edifici s'agreuà. Des de llavors l'Ajuntament ha intentat promoure projectes per a poder restaurar l'edifici i que aquest tingui novament un ús, principalment vinculat al sector turístic.

La casa i l'ermita de Sant Antoni estan catalogats com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) i formen part de l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. En aquest context, abans d'emprendre qualsevol obra, calia fer una excavació arqueològica per detectar possibles restes d'algun edifici anterior, datar l'actual i obtenir més informació sobre la seva evolució arquitectònica. Paral·lelament a la intervenció arqueològica es va

realitzar un estudi de la documentació històrica existent. I és que la fitxa de l'inventari presentava una dada curiosa: el monument apareixia citat com a "Torre atalaia de Sant Antoni i capella. Edificada el 1470". Existí mai aquesta torre? En queden restes? Tot seguit, presentem un resum de la memòria final elaborada per l'empresa Atics, SL, responsable de l'excavació.

L'excavació arqueològica

Les excavacions arqueològiques van tenir lloc del 15 al 31 de desembre de 2011 i el 16 de febrer de 2012. Els treballs es desenvoluparen en tres fases, la primera de les quals fou la realització de cinc rases i dos sondatges a l'exterior dels edificis per determinar el perímetre de la construcció; els resultats foren similars en tots els punts: un primer nivell format per una capa de terra vegetal, seguit d'una capa d'argiles vermelloses i, finalment, la roca natural. En un punt concret es localitzà una bossada de runa recent barrejada amb terra flonja negra i, a l'era, davant de la casa i de l'ermita, es localitzà un nivell de reblliment per terraplenar el terreny. En el segon sondatge, situat al costat de la barraca que hi ha al costat de la capella, aparegué un lot de material ceràmic heterogeni i remenat que l'únic que demostra és una freqüentació de la zona

des del segle XVIII fins a l'actualitat. Cap de les rases ni dels sondatges donaren un resultat positiu pel que fa a localització de restes arqueològiques relacionades amb la construcció de l'edifici.

La segona fase consistí a aixecar el paviment existent a l'interior de l'edifici per a observar la seqüència estratigràfica fins a arribar a nivells geològics amb l'objectiu de localitzar restes que ajudessin a datar la construcció de l'edifici. Els treballs es realitzaren al rebedor i a l'habitació situada al costat sud (entrant a la dreta). Al rebedor, sota el nivell de circulació més recent, s'hi localitzà un paviment fet amb pedres locals molt ben encaixades i, en un tercer nivell, una capa de terra argilosa de color vermellós que cobria el terreny natural; en una de les cantonades, s'observà una capa de terra cremada. El sondatge portat a terme a l'estança contigua tan sols descobrí, sota el nivell de circulació actual fet amb lloses, una fina capa de terra que cobria el terreny natural. Per tant, cap d'aquestes capes estratigràfiques donà un resultat positiu relacionat amb la datació de l'edifici.

Finalment, a la tercera fase es realitzaren cales verticals a les parets sud (entrant a la dreta) i oest per a detectar la presència

Evolució arquitectònica de l'hostatgeria

Esquerra: estat de l'edifici a l'inici de les obres
Dreta: les modificacions de l'edifici per fases

	FASE 1 ca. 1750
	FASE 2 s. XVIII - XIX
	FASE 3 s. XIX
	FASE 4 s. XIX - XX
	FASE 5 després 1939

d'elements defensius en el parament original. Tot i que es posaren al descobert les diverses capes de calç aplicades a l'estuc que cobria el mur original, no es descobriren traces d'elements defensius propis de construccions fortificades. Així doncs, finalitzats els treballs arqueològics es pot afirmar que la manca de nivells arqueològics associats al moment constructiu de l'edifici impossibilita la seva datació i, a dia d'avui, no s'han localitzat restes d'un edifici de finals del segle XV.

La documentació històrica

Per a fer l'estudi històric de Sant Antoni s'han consultat els fons de l'Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses, de l'Arxiu Històric Municipal de Sant Joan de les Abadesses i de l'Arxiu Biblioteca Episcopal de Vic. La referència més antiga que s'ha localitzat sobre l'ermita de Sant Antoni apareix a l'acta municipal del 28 de maig de 1633, en la qual es demana al bisbe la facultat

de fer ús de les rendes obtingudes de l'almoina general durant quatre anys per a pagar les obres que ja havien començat; el 3 de desembre de 1634 tornem a trobar la mateixa petició. Així doncs, sembla que les dificultats econòmiques per a tirar endavant la construcció de la capella eren importants. D'altra banda, des del bisbat s'exigia celeritat en l'acabament de les obres: durant la visita pastoral del 12 de febrer de 1635 es manà que en el termini d'un any les obres havien d'estar finalitzades.

La documentació consultada no ha permès establir la data de finalització de la construcció de Sant Antoni. Això no obstant, a principis de febrer de 1638 les actes municipals recullen el nomenament dels primers administradors, els quals eren les persones que s'encarregaven de gestionar les rendes i els beneficis de l'ermita. Més avançat el segle XVII, es regulà el procediment d'elecció dels

administradors i s'establiren mesures de control sobre la gestió diària que feia l'ermità, qui s'encarregava de la gestió diària de l'hostatgeria i qui havia de procurar que la capella estigués ornamentada correctament i s'hi exercissin els sagraments corresponents.

A mesura que passava el temps aparegueren conflictes entre el consell municipal i el capítol, un dels quals fou provocat per la venda de vi a l'ermita, fet que finalment fou prohibit pel bisbat. Les fonts documentals també ens mostren que el sant era invocat per qüestions meteorològiques.

Les característiques arquitectòniques

Dels edificis originals del segle XVII mencionats a les fonts documentals no en queden rastres o no s'han localitzat. És molt possible que quedessin molt malmesos per les guerres de finals de segle, i a meitat del segle XVIII es va construir una ermita

i una hostatgeria noves. La llinda de la porta d'accés a l'ermita porta la inscripció "1758". Pel que fa a l'hostatgeria, avui dia encara es pot observar, al centre de la façana actual, l'edificació primigènia del segle XVIII, que tenia una façana en la qual s'obrien la porta principal i la finestra, proporcionades i alineades verticalment; la finestra, de tipus balconer, és un recurs que no es pot datar amb claredat abans del segon quart del segle XVIII. A més, els dos edificis mantenen una coherència constructiva notable, difícilment explicable entre períodes distants en el temps.

Al llarg del temps els edificis de Sant Antoni han patit modificacions. Pel que fa a la capella, al segle XIX fou refeta; també, possiblement a causa de la inestabilitat del terreny, es detectà que els murs tendien a obrir-se i per aquest motiu fa poc més de cent anys es construïren els contraforts amb arcs interiors que podem veure als laterals i a principis del segle XXI es col·locaren tirants de ferro per subjectar-ne les parets. Quan a l'hostatgeria, s'anà ampliant durant els segles XIX i XX, amb les cambres paral·leles edificades al nord i al sud, que se sobrelevaren successivament.

Posteriorment s'uní l'hostatgeria i la capella amb un mur, el qual esdevingué la base del campanar actual que féu construir, a partir de 1939-40, Pere Corominas, paborde major de l'ermita. Finalment, principalment pel fet de l'explotació de l'hostatgeria com a restaurant durant la segona meitat del segle XX, es construïren algunes dependències, com les que es

troben situades a la zona oest, i el sòcol que envolta una part de l'edifici.

I la torre talaia del 1470?

Al principi de l'article indicàvem que a la declaració del conjunt de Sant Antoni com a Bé Cultural d'Interès Nacional apareixia la menció "Torre atalaia de Sant Antoni i capella. Edificada el 1470". Ni l'excavació arqueològica, ni la documentació ni l'anàlisi arquitectònic indiquen ni fan menció de cap possible edifici del segle XV. Així doncs, d'on sorgeix aquesta dada? Probablement d'un error d'interpretació dels documents històrics. El 1467 l'abat Miquel Isalguer manà que es cobrissin les torres de la muralla, entre elles la torre contigua a la casa d'Antoni Montsalvatge. Al segle XIX, Pau Parassols i Pi, a la seva obra San Juan de las Abadesas y su mayor gloria, el Santísimo Misterio explica que l'abat Isalguer va fer construir una torre anomenada de Montsalvatge a l'indret on es troba l'ermita de

Sant Antoni. Probablement, una errada en la interpretació del document escrit per Isalguer, sumat al fet que el mas de Montsalvatge es troba relativament a la vora de Sant Antoni i que els estadants del segle XV d'aquest mas eren membres de la família Isalguer són les causes del malentès de Parassols.

Durant els anys següents la dada errònia s'anà repetint i quan el 1949 el govern franquista va publicar el decret que protegia els castells espanyols, el conjunt de Sant Antoni hi quedà inclòs ja que es tenia per certa la dada de la torre talaia del segle XV; posteriorment, l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya heretà la dada errònia.

Amb l'excavació arqueològica i els estudis de la documentació històrica realitzats els darrers anys s'ha descobert l'error d'interpretació, s'ha pogut datar l'edifici original i s'ha esmenat la fitxa de l'inventari.

Un viatge recomanat:

Laia Capdevila Mas

Quan vaig pensar en un viatge, em van venir al cap moltes imatges i records de diferents poblets i ciutats de la meva part preferida d'Alemanya, Baden-Württemberg. A Alemanya hi ha 16 estats federats i Baden-Württemberg n'és un. Per mi, és el que té més encant.

Durant el 2012, vaig viure sis mesos a Mannheim, una ciutat universitària on es respira un ambient molt juvenil i cosmopolita. M'agradaria destacar el BarokSchölss, que és un dels castells barrocs més monumentals, actualment seu de la Universität Mannheim.

A deu minuts de Mannheim trobem Heidelberg, un clàssic per

al turisme internacional. La ciutat ofereix un romanticisme de somni entre el Pont Vell i l'imponent Castell, on pots gaudir de vistes de tota la ciutat. Val la pena endinsar-te pel nucli antic (Altstadt) i deixar-te perdre pels carrerons que s'estenen al llarg del riu Neckar. És una ciutat amb una gran oferta cultural, i el mercat de Nadal, Weihnachtsmarkt, és un dels esdeveniments més importants.

L'ambient nadalenc de Heidelberg és realment impressionant; la ciutat i el castell estan totalment il·luminats decorats; del mercat són molt típiques les paradetes amb vi calent, gluhwein, i les de menjar.

A prop de Mannheim també trobem pobles molt recomanables pel seu encant, com Neustadt,

Speyer, Schwetzingen, Ludwigsburg i Michelstadt. Aquest darrer és un dels pobles que més gratament em va sorprendre. És un poblet petit amb molt d'encant i romàntic, amb una gran influència de l'arquitectura centreeuropea. Les cases que trobem semblen extretes del conte de Hansel i Gretel. Té un pintoresc nucli antic amb moltes cases amb entramat de fusta, i amb racons molt bonics, especialment fotogràfics.

Un dels últims viatges que vaig fer va ser a Stuttgart, Baden-Baden i

Freiburg, la part sud de Baden-Württemberg. Baden-Baden és una ciutat refinada i elegant que va atreure l'alta burgesia durant el s. XIX i que encara continua sent un lloc preferit de vacances per a gent de gran poder adquisitiu. El seu luxós casino i els seus famosos balnearis són el principal reclam de la ciutat. Però no tot s'acaba en la part luxosa, ja que Baden-Baden és una ciutat tranquil·la, verda i rodejada d'un entorn fantàstic, la Selva Negra. Pots passar tot un matí passejant pel Lichtentaler Aller.

Freiburg és una d'aquelles ciutats que, després de passar-hi un matí, ja diries: "em vull quedar a viure aquí", per la tranquil·litat que desprèn, pel seu nucli antic, pels seus campanars i la seva sorprenent catedral. Ubicada a la Selva Negra, és una ciutat que convida a ser descoberta sense mapa, el millor que pots fer és endinsar-te per cada un dels carrers que l'envolta. Això no obstant, s'ha de veure la seva impressionant catedral, Münster, situada en l'animada Münsterplatz, construïda en estil gòtic durant el s. XIV, destacada pel seu color vermellós que et transporta en plena edat mitjana.

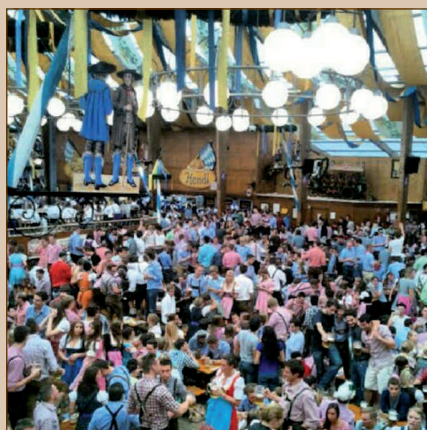
Finalment, Stuttgart. Allà hi vaig fer una visita fugaç d'un dia. La documentació per a les eleccions autonòmiques em va portar a

visitar aquesta ciutat. Vam coincidir amb el Volkfest (festa del poble) de Stuttgart i, és clar, vam decidir quedar-nos a passar-hi la nit, una de les millors eleccions que podíem fer. Al costat del riu Neckar, es munta una fira per a tots els públics, on, per descomptat, la festa gira a l'entorn de la cervesa. Carpes tancades, amb escenaris, llargues taules i

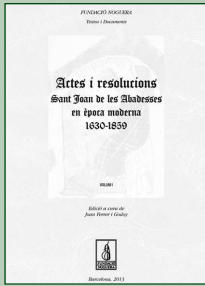
bancs de fusta, tot decorat a l'estil folklòric alemany, amb grups populars en què la gent s'enfila a sobre els bancs per cantar i ballar al ritme que marca cadascun.

En definitiva, una regió on, després de passar-hi sis mesos, hi tornaria anar i que recomanaria amb els ulls tancats.

Sant Joan als llibres

Marcel Miquel

Joan Ferrer Godoy
Actes i resolucions medievals de Sant Joan de les Abadesses en l'època moderna (1630-1859)

Pagès editors -
Fundació Noguera
2014, 1044 pp.

Aquest és un d'aquells llibres que estan destinats a esdevenir un autèntica obra de referència en la historiografia local de Sant Joan. Es tracta d'una obra magna de més de mil pàgines, dividida en dos volums, que recull l'extracte de les actes municipals i les del Capítol de la Col·legiata, una documentació que abasta un període històric molt ampli, de més de dos segles. Amb constància i paciència, l'autor ha anat transcrivint aquelles resolucions que considerava que tenien un interès històric, per petit que fos. I cal dir que l'interès històric de tota la documentació aplegada és més que notable, i es fa més evident si és té en compte que aquest lapse de temps -a grans trets, el que anomenem l'edat moderna-, és un dels menys estudiats de la història de la vila. Si repassem la historiografia local, bàsicament Parassols, Masdeu i Junyent, podem observar que sobre aquests segles s'hi passa de puntetes. Els autors esmentats es limiten a esmentar algunes obres empreses per la Col·legiata i gairebé no hi ha al·lusions a la vida civil d'aquest període. Pel que fa a estudis monogràfics, són ben escassos i referits a ben pocs temes. És com si els historiadors s'haguessin quedat aturats en el Sant Joan medieval i consideressin que a partir del segle XVII hagués ocorregut ben poca cosa digna d'estudi, fins a la industrialització: com si sota una etiqueta -no formulada explícitament- de decadència, a partir de l'extinció de la canònica agustiniana no valgués gaire la pena el que va venir després. Aquesta obra ens ve a demostrar el contrari. És cert que es tracta només de transcripcions d'actes, és a dir, de resolucions jurídiques plasmades en documents, i per tant, ens falta el "cuinat" de les dades per part de l'historiador, però el cert és que l'allau de dades de tot tipus que proporciona és una mina per als estudiosos que s'hi vulguin dedicar, i no només a nivell local. En la introducció al llibre, Joan Ferrer destaca diversos àmbits d'investigació que s'obren a partir de tota la documentació: lingüística, urbanisme, capella de música, arxius i documents, govern de les institucions, eleccions als càrrecs... i fins i tot meteorologia i fenòmens naturals que també són reflectits, per les seves conseqüències, en les actes. El llibre, doncs, només és un punt de partida, una manera de posar a disposició dels investigadors un accés fàcil a les fonts d'informació, que de ben segur donarà lloc a nous treballs i estudis detallats.

De la lectura del llibre, hom entreveu una dinàmica de lluita de poders i de contrapoders entre les institucions de la vila: cal tenir en compte la complexa distribució de poders entre les Cinc Dignitats, el Capítol de la Col·legiata i l'Ajuntament de la vila. Tot i que precisament el llibre comença un cop aprovada la Concòrdia de 1630, que en teoria havia d'establir la distribució del poder a la vila i posar fi a una època de lluites i desgavells, ens trobem contínuament amb problemes d'interpretació o aspectes no regulats que comportaven noves discussions i plets, que, a més, podem resseguir en paral·lel des dels dos punts de vista reflectits en les actes d'una i altra institució. També anem observant en el transcurs dels anys la lluita del consistori per aconseguir més autonomia i atribucions i anar-se desempallegant de la tutela eclesiàstica, lluita que a vegades es jugava en pla simbòlic, com per exemple en l'assistència a les processons, o com la deliciosa cerimònia ritual de presa de possessió en nom del rei de la jurisdicció temporal de la vila, transcrita amb tot detall.

La llista d'aspectes a considerar en aquesta obra seria inacabable i, com en tot, hi veiem reflectida la grandesa i la misèria humana: en aquest darrer sentit, sorprenen les actituds en alguns moments poc edificants d'una comunitat de preveres com

era la Col·legiata. Les petites misèries humanes i les inevitables tensions hi són reflectides al detall, en unes actes que en el seu moment eren privades, però que ara, al cap dels segles, surten a la llum per recordar-nos que les institucions les formaven persones, amb les seves virtuts i els seus defectes.

Aquest és un llibre dedicat bàsicament a historiadors, però qualsevol persona amb un mínim de curiositat per la història o les coses de Sant Joan no ha de perdre l'ocasió d'endinsar-s'hi: una bona manera és llegint l'extensa introducció, que ja ens dóna una idea general de l'obra i la transcripció d'interessants fragments, però també aconsello d'obrir el llibre per la pàgina que es vulgui i llegir-ne una part; segur que el lector sempre hi trobarà alguna dada interessant o curiosa.

Cal felicitar, doncs, l'autor per la tasca feta, que complementa el Diplomatar del monestir de Sant Joan, de l'edició del qual també en va tenir cura, que es va editar en la mateixa col·lecció, i esperar que la feina feta doni fruits en estudis posteriors.

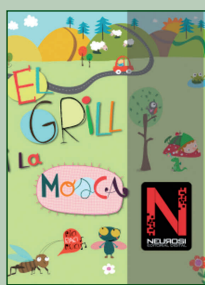
Caterina Valiú
Tomàs Vibot
El Comte Mal:
entre la història
i la llegenda

El Gall editor, 2013
227 pp.

Tot i que es tracta d'un llibre que no parla directament de Sant Joan, hem inclòs aquesta ressenya tenint en compte la relació del seu contingut amb el comte Arnau. Es tracta, ben segur, de l'aproximació més completa a la figura del Comte Mal, és a dir, a la transposició mallorquina del mite del comte Arnau.

El llibre s'inicia amb un esbós biogràfic del personatge històric del comte Mal: el comte Ramon Burgues de Safortesa, i a continuació les fonts orals i literàries que han anat nodrint la llegenda. La major part del llibre, això no obstant, està dedicada a quatre itineraris (per Palma, Galatzó i Son Pont, Santa Margalida i altres indrets de Mallorca), en els quals anem descobrint el llocs on és present la petjada històrica llegendaria del Comte Mal, molts dels quals tenen el seu paral·lel a la nostra comarca i més concretament, a Sant Joan: en el cas del Comte Mal la monja era del Convent de Santa Clara de Palma. Cada parada de l'itinerari està il·lustrada amb un fragment de la llegenda o d'alguna de les seves recreacions literàries. El llibre es clou amb un apèndix documental interessant, ja que s'hi recopilen alguns documents inèdits.

Un llibre, doncs, imprescindible per a conèixer més l'abast del mite del comte Arnau, que creuà la mar per a reinventar-se amb particularitats pròpies en terres de Mallorca. Es fa estrany, però, que una obra pensada com a guia literària s'hagi imprès en edició de luxe, cosa que en dificulta el transport i que, a més, suposa un preu que no ajuda a la divulgació popular.

Col·lectiu fantàstic
El grill
i la mosca

Ed. Neurosi, 2014
22 pp.

El llibre infantil en format digital encara és a les beceroles, però segur que s'anirà obrint camí, amb nens cada cop més acostumats a moure el dit per la pantalla que no pas a girar fulls de llibre.

El llibre multimèdia que presentem té moltes connexions santjoanines: dos dels tres integrants del col·lectiu autor del llibre, en Pere Escarrà i la Marta Cortès, són de Sant Joan, així com l'editorial.

Tot el projecte està editat amb molta cura: les il·lustracions són delicioses, i es completa amb tres cançons infantils obra de Marc Serrats. Un excel·lent primer assaig per a aquest col·lectiu, que té previst continuar traient productes d'aquest estil.

Centenari de la Mancomunitat de Catalunya, una visió santjoanina (1914-1925)

Teresa Massoni Fageda

Professora d'Història i Historiadora

Aquest recull històric és per centrar uns anys molt concrets de l'actuació municipal i la vida cultural a Sant Joan de les Abadesses i poder valorar de quina manera va influir l'obra de la Mancomunitat de Catalunya. Aquesta aportació és una síntesi de la xerrada feta el dia 10 de maig d'enguany dins els actes del Tricentenari a fi d'apropar i difondre la nostra Història.

Primer hem de saber què va ser **la Mancomunitat de Catalunya**!?. Per centrar **els orígens** i evitar una correlació de fets prou complicats de la nostra Història del segle XIX, remarcaré tres aspectes:

- Primer, l'Estat Espanyol manté **la divisió administrativa provincial** que s'havia format a la primera meitat de segle quan es forma l'Estat Liberal. Catalunya manté les quatre províncies (Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona) amb un govern provincial propi, la Diputació.

- Segon, serà a partir de la Restauració Borbònica, Alfons XII (1875...) que els moviments perifèrics tindran més força, primer cultural i, poc a poc, política. De tots, **la Renaixença catalana** serà la més important.

- Tercer, es viu un important **creixement industrial** i Catalunya és també la més important, se li reconeix el títol de la fàbrica d'Espanya. En aquest context, La burgesia catalana, que va augmentant el poder econòmic i es consolida com la gran impulsora de la Renaixença cultural, buscarà la

manera d'aconseguir poder polític des d'on defensar els seus interessos davant el govern de l'estat. Impulsarà l'organització del Catalanisme polític amb l'objectiu d'aconseguir un partit polític català capaç de guanyar les Eleccions Generals a Catalunya i tenir representació al Congrés de Diputats a Madrid. El grup majoritari defensarà un catalanisme conservador que anirà canviant de nom fins aconseguir el partit, **La Lliga Regionalista**. L'objectiu serà aconseguir una sola Nació, Catalunya, i recuperar el poder i les Institucions perdudes el 1714. Ja a finals de segle XIX impulsa la idea d'ajuntar províncies: "La Diputació General", per sumar esforços i recursos. El moment no estava prou madur, però el camí ja era un fet.

L'arribada del nou segle, el segle XX, portarà canvis importants a Catalunya. Sense perdre el fil del tema que ens ocupa i evitant explicar masses fets històrics, cal dir que el panorama polític era tant o més complicat que avui, i que situacions concretes -la visita del rei Alfons XIII a Barcelona, L'exèrcit contra la premsa barcelonina: els fets del Cu-Cut, la Llei de Jurisdiccions...- li van fer donar un gir transcendental. S'aconsegueix unir a totes les forces polítiques catalanes en una gran candidatura, encapçalada

per la força majoritària del Catalanisme polític, La Lliga Regionalista, per presentar-se a les Eleccions Generals de 1907: Solidaritat Catalana.

Van ser un èxit perquè, per primera vegada, hi ha una representació catalanista important al Congrés de Diputats, 41 escons dels 44 que tenia Catalunya. També es fan Eleccions a les Diputacions provincials i La Lliga Regionalista també guanya la Diputació de Barcelona i Enric Prat de la Riba és el president.

S'inicien uns anys en que la Lliga Regionalista, sense perdre l'objectiu d'aconseguir la Nacionalitat Catalana, es presenta amb molta més seguretat política i i força davant el govern central. El fet decisiu serà elaborar i presentar al govern central el seu avantprojecte: "Declaració a favor de mancomunar les atribucions de les quatre diputacions catalanes". Per primera vegada i encara es viu amb els últims Estatuts, els Diputats de Madrid - no tots- es posen les mans al cap davant la temeritat d'aquells diputats catalans. Sense entrar en detalls perquè ara ja sabem de què parlem, es debat llargament i es retalla molt fins que el govern de l'estat edita un Decret Llei que autoritza totes les províncies de l'estat a mancomunar-se per qüestions administratives. S'aprova com a Llei d'Estat, després de passar els tràmits del Senat. Curiosament, només s'acolliran a la Llei les províncies catalanes.

El 6 abril 1914, neix la Mancomunitat de Catalunya, primer autogovern català, dos cents anys després de la desfeta de 1714. En el Discurs de presa de possessió, Enric Prat de la Riba, primer president, posa de manifest què no s'ha aconseguit tot el que es pretenia. Només analitzant tres paràgrafs del seu discurs, ho podrem entendre. El primer, comprovem que exalta la Nació

Catalana fent un repàs a la seva Història, la seva gent i veu positiu el fet de tenir un ens que torni a representar tota la Nació. “...Aquest any se’n compleixen dos cents que Catalunya...va perdre el règim autònomic ... Des d’ara tindrà una Institució que la representarà tota sencera ...”
 El segon paràgraf és el de la trista realitat, doncs després d’una aferrissada defensa del projecte presentat a les Corts de l’estat, s’ha aconseguit un govern sense poder. “Però la Mancomunitat ens planteja un problema de poder ... l’Estat, autoritzant les províncies a Mancomunar-se, no s’ha desensenyorit de res...com a personalitat ho és tot, com a poder no és res...”
 I, per últim, exalta a tots els catalans a treballar per recuperar tot el que en aquells moments no s’havia aconseguit. “La nostra feina capital, doncs ... és estudiar, preparar i obtenir les delegacions ... la resistència serà formidable, però també és formidable la nostra força ...”

En aquella **segona dècada del segle XX**, el context històric ha canviat. L’Estat Espanyol continuava amb la Monarquia Borbònica, Alfons XIII, però ara en un procés de crisi del seu sistema polític, el bipartidisme.

Havia esclatat la I. Guerra Mundial (1914-18). A Catalunya coincideix amb la primera etapa de la Mancomunitat. L’Estat Espanyol es declara neutral. Es viu un període d’expansió econòmica subministrant als dos bàndols tot tipus de productes, fet que va enriquir la burgesia catalana i les classes altes, en general. Augmenta la demanda, s’encareixen els preus i es mantenen els salaris. La inflació provocarà, però, agitació política i crisi social.

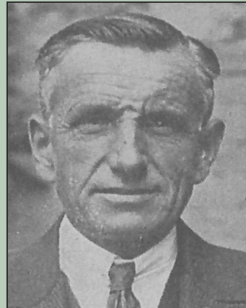
La guerra, també farà créixer l’esperit nacionalista a Europa i en molts sectors es viurà el conflicte com "la Guerra de les Nacions". Entenem, doncs, que sectors del catalanisme (Antoni Rovira i Virgili, líder d’Esquerra Catalanista i responsable de premsa internacional a la Mancomunitat) defensaran la idea

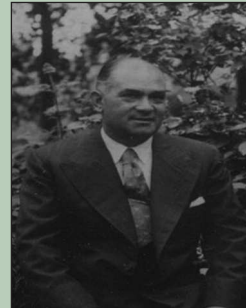
Presidents de la Mancomunitat

- 1914/17: Prat de la Riba, de la Lliga Regionalista
- 1917/23: Puig i Cadafalch, de la Lliga Regionalista
- 1923: General Losada, militar. President interí al proclamar-se la Dictadura de Miguel Primo de Rivera
- 1923/25: Alfons Sala, de Unió Monàrquica Nacional durant la Dictadura de Miguel Primo de Rivera

Alcaldes de Sant Joan de les Abadesses durant la Mancomunitat:

1914/16; 1918/20; 1923: Joan Roqué i Planas

1916/18: Josep Salvador i Savé

1920/23: Jaume Soldevila i Roqué

1923/24: Joan Rosaus i Tarré

1924/25: Josep Vidal i Rigat

Programa de Festa Major - 2005

d'internacionalitzar Catalunya per donar una imatge de la Nació. Ressaltaran la tasca dels soldats catalans que lluiten al front. Els seus models eren El Comitè d'Acció Txec i el Comitè Nacional Polonès que tenien clar que lluitaven a la Guerra com a moneda de canvi per quan arribessin les negociacions de Pau (I). Hi dedicaran molts esforços: Crearan el Comitè de Germanor amb els voluntaris catalans, aixecaran els ànims al front a través de la premsa - "La Nació" "Iberia", "La Trinxera" ...-, envien l'estelada al front, entreguen la medalla als voluntaris catalans ...Acabada la guerra, fan arribar una carta al President dels Estats Units, Wilson, demanant el seu suport a l'autogovern de Catalunya. No tenim cap resposta oficial.

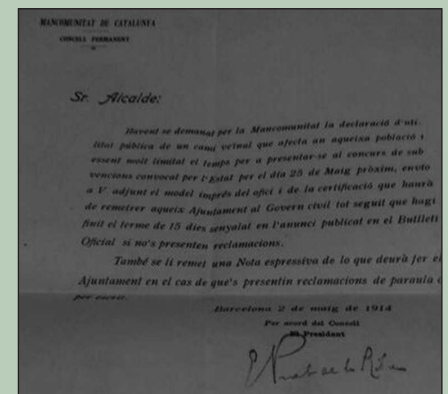
La segona part ens centrarem en l'organització i obra de la Mancomunitat de Catalunya i l'impacte a Sant Joan de les Abadesses.

L'organització de l'entitat es farà seguint les pautes del govern que s'havia projectat i comprovem que serà el precedent immediat del de la 2a. República, la Generalitat:
 Una **Assemblea General** formada per 96 diputats: Barcelona 36, Tarragona 20, Lleida 20 i Girona 20
 8 **Conselleries**: Camins i Ports; Cultura

(1) Esculies Serrat, Joan i Martínez fiol, David: "12.000!, els catalans a la Primera Guerra Mundial". Editorial Ara llibres, 2014

i Instrucció; Agricultura i Serveis Forestals; Beneficència i Sanitat; Obres Hidràuliques i Ferrocarrils; Telèfons; Política Social i Hisenda
7 comissions tècniques auxiliars: Consell de Pedagogia, comissió de ferrocarrils, comissió de Sanitat, comissió Forestal, comissió de Beneficència, comissió d'Estadus Jurídics i Econòmics i comissió d'Educació.

El cop d'estat del general Primo de Rivera, el 1923, va significar l'inici de la caiguda de la Mancomunitat. Tot i que les funcions són les mateixes que abans tenien les Diputacions: competències, pressupostos i dependència del govern central i que molts dels projectes inicials no es van poder fer, principalment per falta de recursos i pel poc temps que va durar la Institució, la Mancomunitat de Catalunya comença una obra de govern importantíssima que posarà les bases per la modernització del territori.

CARRETERES CONSTRUÏDES

Primera.—La de Ripoll per St. Joan les Abadesses i Camprodon a la frontera francesa. Falta la construcció del pont i travessia d'aquesta vila, ja aprovat per l'Estat, fet el replanteig, i inció en el plan d'obres a substar amb el n.º 1, d'aquesta província.

Es d'absoluta necessitat la construcció d'aquest pont ja que en l'actualitat queda incomunicada la província, i el que serveix per al trànsit propietat del Municipi, és antiquíssim, estret i de difícil pas atès lo conregegut ja que lo utilitzen la comarca de Camprodon i part de la d'Olot. D'aquesta carretera també falta el tros de Camprodon a la frontera aprovat també per l'Estat i sa construcció fóra una font de riquesa per tota la comarca, tant pel servei de passatgers com de mercaderies, per la relació que amb França s'hi establiria.

Segona.—La de Sta. Coloma de Farnés, per Olot a St. Joan de les Abadesses. Es acabada. Deuria rectificar-se cosa d'un kilòmetre per a donar-li l'entrada al nivell de la vila, ja que l'atravesar-la per fóra es causa de grans perjudicis al comerç. La travessia es fàcil, sense indemnitzacions, desembocant a un ample passeig. La construcció d'aquest tros fóra de poca importància ja que les obres de fàbrica son alcantarilles, i l'indemnització de terrenos podria fer-se a canvi dels que avui passa, ja que casi per tot es el mateix propietari.

Aquestes dos carreteres tenen molt tràfec tant en el transport de mercaderies a càrrec de varies agències i carros particulars, com en el servei de passatgers amb carruatges a totes les sortides i arribades dels trens.

OBRES A CONSTRUIR.

Primer.—Cami veïnal al poble d'Ogassa, de 5 a 6 kilòmetres. Els estudis i plans son aprovats i fet el replanteig.

En el transcurs d'aquest camí, que condueix a les mines de carbó, hi ha establertes cinc fàbriques de ciment que exporten cada dia 260 tonellades. Actualment presta servei un camí antic pel que passen carros amb molta dificultat.

Segon.—Cami veïnal al poble de Vallfogona, 7 kilòmetres. Es de fàcil construcció, de poca importància les obres de fàbrica i l'indemnització de terrenos importaria poc atès que la major part pertencien als comuns dels dos pobles. Per la comunicació se serveix avui de un mal camí de ferraadura.

Tercer.—Cami veïnal a St. Salvador de Vinya, passant per Collabós i St. Pons d'Aulià. Deuria sortir de la carretera de Camprodon a uns 3 kilòmetres d'aquesta vila i acabar en a en construcció de l'Estat de St. Pau de Segúries a les Funoses. Seria d'utilitat pels pobles de la comarca de Vinya que venen sos productes agrícoles an aquesta vila i a la veïna de Ripoll. Avui hi ha camí de ferraadura i intransitable. Sa extensió son uns 10 kilòmetres.

TELÈFONS

Atès que hi ha xarxa establerta tant a Ripoll com a Olot fora fàcil allargar-lo fins aquesta població convenient-li aquesta millora tant per als fabricants de filats i ciment que tenen llurs magatzems a Barcelona, com aixís mateix per al comerç, ja que a dita capital hi té la major part de ses relacions econòmiques i igualment per les comunicacions oficials amb la capital de la Província.

TELEGRAF

Hi ha estació del Govern, orestant-se servei limitat.

CORREUS

Falta la conducció per a la veïna ciutat d'Olot. La correspondència va i ve per Granollers-Barcelona, amb 24 horas, quan l'automòbil que presta el servei de passatgers, recorre el trajecte amb una hora.

Se utilisaria aquest servei per a la correspondència del Jutjat de Puigcerdà, ia de Cerdanya, Vall de Ribes, etc, a la capital de la Província.

Atès el tràfec que té el Correu en aquesta vila, sent com es cap del Ferro-carril i les poblacions que d'aquí el recullen, sols hi ha carteria, quan deuria ser Administració.

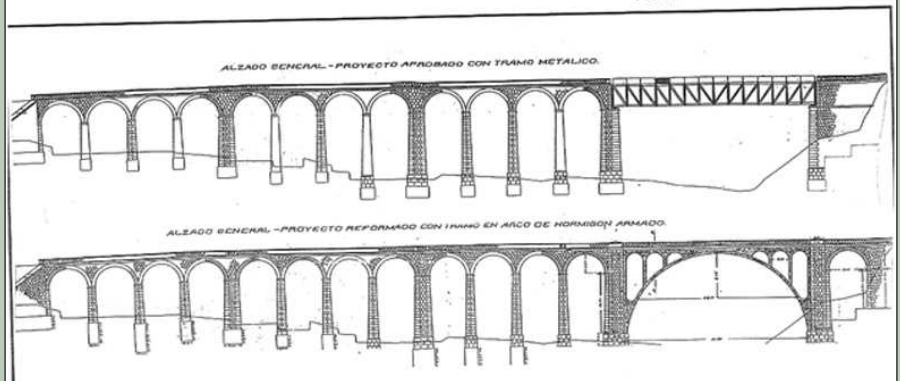
Falta una plaça de carter per el repart als veïns que viuen al extra-raó que sumen més de 1500.

La recullen els dies festius i amb aquest nomenbrament podria repartir-se'ls-hi, dividint el districte que formen les cases de camp, en tres grups, dos dies la setmana a cada un.

Si analitzem els **serveis públics** comprovarem que l'objectiu és molt ambiciós perquè pretén arribar a tots els pobles de Catalunya, inclús els més aïllats, tenint en compte què estem parlant de la segona dècada del segle XX en què les infraestructures eren realment deficitàries.

En el Pla de millora de la xarxa viària, carreteres i camins, la Mancomunitat aprofita per comunicar la seva constitució i demana que s'indiqui l'estat i millora dels serveis a tots els municipis per saber quines infraestructures són prioritàries a fer.

Projecte del Pont Nou. 1915. AGA.

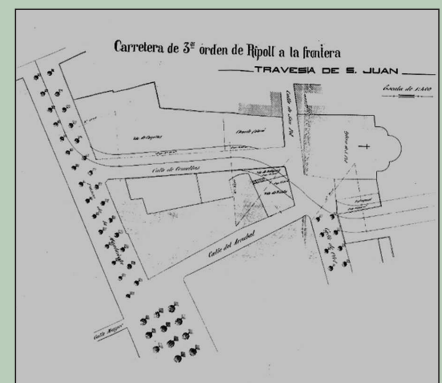
El document del 26 d'abril és molt important pel tema que ens ocupa perquè l'Ajuntament de Sant Joan li contesta la llista de prioritats i, a partir d'aquestes, sabem les que es van portar a la pràctica (2).

D'aquestes, respecte "carreteres construïdes", falta la construcció del pont nou i la travessia per Sant Joan.

Aquest tram formava part de "la carretera de 3r. ordre de Ripoll a la frontera francesa" seguint el projecte dels enginyers March i Coderch del 1882 i dins el Pla de carreteres de la província de Girona. L'Estat havia fet els traspessos de carreteres de tercer ordre a la Mancomunitat ... el Consell permanent de la Mancomunitat aprovà una primera relació d'obres que calia fer, amb subvenció estatal o sense, segons la seva necessitat i urgència. Organitzaren "Juntes comarcals", basades en els partits judicials, on participaven els diputats a Corts (al Ripollès hi havia el Sr. Eusebi Bertrand), diputats provincials i alcaldes (3).

(2) AHMSJA Carta de l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses en resposta a la carta de la Mancomunitat, 21 abril 1914. Actes Municipals, 26 d'abril de 1914

(3) Balcells, Albert, "La Mancomunitat de Catalunya i l'Autonomia". Ed. Proa, 1996

Sabem que els pobles de la comarca assistiran a una reunió a Ripoll, el 21 de setembre de 1914 per ratificar-ne la demanda d'obres públiques (4). El 26 d'octubre 1914, Foment lliura la primera partida del pressupost. El 19 de novembre comencen les obres del pont nou dirigides per l'enginyer Federico Moreno i s'inaugurarà el setembre de 1920. Les obres havien durat 6 anys.

Per què el retard? L'execució de la carretera s'havia dividit en tres seccions: 1a. Sant Joan a Camprodon, al.llegant que era el tram més mal comunicat, es fa entre 1887-1897. 2a. Ripoll a Sant Joan, 1906-1911, al.lleguen que el tren que havia arribat a Sant Joan el 1880, ja complia la comunicació, per això es fa més tard.

(4) AHMSJA, Actes Municipals, 27/09/1914

Faltava travessar la vila. El 1908, l'informe de l'arquitecte municipal Antoni Coll i Fort s'inclou en el Pla de carreteres executables. Aquest mateix any el diputat de Solidaritat Catalana, Sr. Bertrand, intercedeix davant el rei Alfons XIII quan visita Ripoll, el mes de novembre. L'abril de 1909 s'accepta la proposta de la vila. Per problemes de finançament, modificacions del projecte inicial (la primera ubicació del pont era entre el pont vell i el molí de ca l'Espona, primer l'arcada principal era de ferro, ...) i discussions per on havia de passar la carretera, expropiacions per fer la travessa de la vila, retardaran l'obra cinc anys més.

A la tardor de 1916 es preveu començar les obres de la travessia. El primer projecte passava pel carrer Comella. Faltava indemnitzar els terrenys de Pelai Bellapart i enderrocar la casa del carrer de Sant Pol de Tomàs Folcrà. A l'agost s'havia cursat una instància que s'oposava al traçat pel carrer Comella. Passen uns mesos amb propostes diferents fins que el setembre s'avisava a l'Ajuntament que es començaran els preparatius de les obres. L'octubre s'enderroca el cementiri dels albats al costat de l'església, el novembre s'enderroca la casa obrint el pas necessari pel pas de la travessia.

3r., L'últim tram, Camprodon a Molló, fins a la frontera, al leguen que es farà quan es faci la comunicació amb França (5).

Al mateix document de 1914, es recull "obres a construir", primer veïnal al poble d'Ogassa ... La Mancomunitat sol·licita a l'Estat, el maig de 1914 que el camí fos declarat d'utilitat pública ... 1916 després de les gestions del diputat Eusebi Bertrand ... reberen els primers ajuts tant els Ajuntaments d'Ogassa com el de Sant Joan. No es feu l'obra...es farà els anys 1950 (6).

Telèfons és un dels altres reptes importants de la Mancomunitat. Aconsegueix ampliar la xarxa de 38 municipis que en tenien el 1914, a 410 municipis el 1923 (7).

(5) Resposta de l'Ajuntament a l'enquesta de la Mancomunitat de Catalunya, 1914. Actes Municipals AHMSJA

(6) Dalmau i Font, Agustí "Ogassa, Quaderns de la Revista de Girona". Diputació de Girona i Obra Social La Caixa, 2011

(7) Balcells, Albert "La Mancomunitat de Catalunya i l'Autonomia". Ed. Proa, 1996

L'Estat concedí a la Mancomunitat la construcció i explotació. Molts problemes, la falta de fil de coure es va substituir per fil de ferro amb el compromís que, acabada la 1ª Guerra Mundial, el substituiria, fet que no podrà complir del tot. Es troba, també, amb les dificultats de transport, l'augment dels jornals i l'oposició de molts Ajuntaments. Soluciona la col·laboració dels Ajuntaments oferint-los un percentatge de la recaptació dels locutors, a canvi, l'Ajuntament es farà càrrec del local, el personal i la llum.

A la mateixa carta de 1914, l'Ajuntament de Sant Joan demana allargar la xarxa que està establerta tant a Ripoll com Olot. El 1917 s'inaugura la primera central a Sant Joan (8). L'oficina estava situada al carrer Pere Rovira nº 7, can Castany, i estava dirigida per les germanes Lola i Conxita Colomer Casals, "les tietes de ca la Bonica". Quan s'amplien els abonaments es lloga una persona més que viurà a l'habitatge que hi havia al fons de la mateixa oficina. El trasllat es farà molt més tard, quan arriba l'automatització (9).

Es fa saber, també, que l'estació de **telègraf** fa un servei limitat, falta la conducció de correus fins Olot i una plaça de carter per repartir a l'extraradi. No es coneix cap acció al respecte.

Tot i estar en un territori eminentment agrari, no tenim constància d'haver fet cap acció respecte el Pla d'acció agrària de la Mancomunitat, ni cap pagès a escoles de tècnics agraris mitjans i superiors, ni participar en camps d'experimentació de conreus, ni a granges models. Sí trobem pagesos formant part de les cooperatives de la vila, juntament amb obrers de les fàbriques i altres membres de professions diverses, com comerciants, barbers, etc..

La Mancomunitat també va elaborar un Pla d'aprofitament de recursos naturals, tot i que la majoria no es van realitzar per falta de recursos. Sabem que molts municipis van presentar projectes per **canalitzar i aprofitar l'aigua**.

A Sant Joan també. L'any 1920 es fa un projecte per anar a buscar l'aigua a la boga de Vallfogona, de les següents fonts: **Canalies, can Barraca, la Comtessa, i can Blau. No va prosperar...**

(8) Programa Festa Major, 1978

(9) Entrevista a Florentina Colomer. Arxiu TMF

Durant molts anys per suplir la insuficiència d'aigua de la xarxa pública, moltes cases compraven l'aigua de la companyia particular d'en Vilella de la Plaça. Venia del Covilar i del Tei. El 1921 es fa la remodelació de les fonts "dels vermells" i "de la Puda o dels banys" a Sant Joan de les Abadesses (10).

La Mancomunitat també impulsa la creació d'entitats financeres als municipis, com la Caixa de Crèdit Comunal. A Sant Joan de les Abadesses, el 1916 s'inaugura **la Caixa Parroquial d'Estalvis**, fundada per l'arxiprest mossèn Miquel Serra, la qual, el 1922 esdevingué sucursal de la Caixa de Pensions per a la Velleja i d'Estalvis (11).

Que l'**ensenyament** arribi a tots els nens i nenes de Catalunya, fins i tot aquells que viuen en pobles allunyats i de difícil accés, va ser un altre repte important de la Mancomunitat. Va crear el Consell d'investigació pedagògica, dirigit principalment per Alexandre Galí, fill de Camprodon (12) i Eladi Homs per dirigir una renovació pedagògica, aplicant els mètodes de Maria Montessori. La feina va ser importantíssima, es van editar revistes especialitzades i llibres de text, "Butlletí dels mestres", col·lecció "Minerva", etc.. També va potenciar la construcció de centres escolars.

A Sant Joan, els 20 anys del mestre Andreu (1893-1913), va marcar la vida educativa posterior, -quan es proclama la Mancomunitat, ja l'han traslladat a Palamós-. Cal remarcar tres aspectes que influiran en la seva tasca pedagògica: primer els tres viatges, el 1902 a Itàlia, 1911 a Tolosa i el 1912 a França, Bèlgica i Suïssa el van posar en contacte amb els nous mètodes pedagògics i que va publicar en forma d'articles a la revista "El magisterio Gerundense". Segon, aconseguir la graduació de cursos amb tres seccions i amb un mestre per a cadascuna. I tercer "la festa de l'arbre", amb l'objectiu d'ensenyar a valorar la natura des de petits (13).

El cens escolar públic d'aquests anys

(10) Programa Festa Major, 1992

(11) Albareda i Salvadó, Joaquim - Ferrer i Godoy, Joan. "Sant Joan de les Abadesses", Quaderns de la Revista de Girona. Diputació de Girona i Caixa de Girona, 1995

(12) Planas i Marcé, Sílvia - "Camprodon", Quaderns de la Revista de Girona, Diputació de Girona i Caixa de Girona, 1993

(13) Programa de Festa Major, 1994

era d'uns 180 nens i nenes 40-50 nenes (la majoria anava a l'escola religiosa de les Germanes Carmelites) era d' unes 145 nenes. Hem de tenir en compte l'alt grau d' absentisme, principalment de nenes.

L'escola de nens estava ubicada al Palau de l' Abadia. Els grans ocupaven l'aula que dona a Sant Miquel de la Infermeria, els mitjans la que dona a la plaça Abadessa Emma i els petits la que dona a la plaça de l'Abadia. L'escola de nenes estava ubicada a la plaça del Forn, a l' escorxador vell. Els dos llocs estaven en molt males condicions.

El 1921 es crea la Comissió Pro-escoles, presidida per l'alcalde Jaume Soldevila i Roqué. Contacta amb el rector de la Universitat de Barcelona, marquès de Carulla, que en fa una inspecció, la qual ordena tancar-les si no se'n fan unes de noves ja que els edificis actuals no complien les condicions necessàries. Serà l'altre gran obra d' aquests anys!.

S'encarrega el projecte d' un nou edifici a l' arquitecte Jeroni Martorell i Terrats qui també projectarà la plaça Clavé. 4 anys més tard, el 1925 es col·loca la primera pedra, s'acaba el 1929 i no es va posar en funcionament fins a principis de 1931 (14).

A Sant Joan, el mestre Andreu, amb la seva dona, Dolors Bellapart, ja havien iniciat la formació intel·lectual i la millora dels coneixements tecnològics de les persones que assistien a l' escola d'adults ubicada a la fàbrica Espona (15) . La Mancomunitat va potenciar aquestes iniciatives des de l'Escola del Treball, dirigida per l'enginyer socialista Rafael Campalans, fent cursos nocturns per obrers i es varen obrir diverses Escoles locals.

La Mancomunitat també va potenciar un **moviment cultural** a tots nivells i arreu del territori català. Podem dir que Sant Joan segueix els signes del temps només fent una ullada al nombre

d' entitats que funcionen:

3 Corals: A partir de 1915 trobem "L'escola coral del Santíssim Misteri", un cor mixt. La banda-cobla "La Sanjoanina" dirigida per Ramón Serrat, i "El cor de la Cooperativa Comamala".

A partir de 1920 "l'escolania del Santíssim Misteri", a més de fer representacions litúrgiques, cantava caramelles i altres representacions.

1 "Escola municipal de música": dirigida pel mestre Serrat i subvencionada per l'Ajuntament; estava ubicada a ca l'Isalguer, a tocar la plaça Major.

2 grups musicals: "Quintet estudi" i "sextet de corda" (16).

2 Cinemes: 1915 es projecten pel lícules de llarga durada al cinema Santjoaní. A partir de 1922 comencen les sessions de cinema al teatre Centre Catòlic (17).

6 societats, encara que dues siguin cafès pròpiament dits: "El Centre Catòlic" que des 1899 té la seu a l'edifici del passeig, amb l'objectiu de difondre un catalanisme de signe

(16) Programa de Festa Major, 1990

(17) Programa de Festa Major, 2013

catòlic i tradicionalista. Tenia diferents associacions parroquials, cafè, biblioteca, secció de propaganda, socors mutu i secció artística musical, és a dir teatre (origens del SAT actual) drames, comèdies i pastorets ("L'adveniment de l'infant Jesús", "El somni de'n Lloquet i el rovelló" de Folch i Torres, "Borrego i Carquinyoli" de Lluís Millà, "El Misteri de Nadal" de mossèn Francesc Gay).

"La Constància Sanjoanina", des 1910, cooperativa de consum i d'esbarjo (botiga, cafè, coral, teatre, cinema, xerrades i ball), ubicada al carrer Comamala.

"El niu nou", des 1924, cooperativa de consum i auxili mutu.

"El Casal Català", des 1923, entitat catalanista amb l' objectiu de divulgar la llengua i la història de Catalunya, organitzar cursos de gramàtica catalana, us públic del català i de la senyera a l'Ajuntament i promocionar el futbol. Publiquen "La Veu del Pirineu".(seu ubicada Rambla Comte Guifré n°5). A més dels dos bars amb activitats diverses, també culturals. Can Quei, nom popular del Bar Bellapart, on a més del cafè tenia un gran saló on es celebraven concerts i balls.

Can Pep, nom popular del cafè Industrial, també tenia sala de ball i sala de billars i també s'hi representava teatre, (origens del teatre Santjoaní) (18).

(18) Programa de Festa Major, 2011

(14) (15) Programa de Festa Major, 2004

Amb la col.laboració de:

**AJUNTAMENT DE
LA BARONAL VILA
DE SANT JOAN DE
LES ABADESSES**

CCAM

Consorci de Comerç,
Artesania i Moda
de Catalunya

**Generalitat
de Catalunya**

Diputació de Girona
221 municipis

movem l'aire per tu,
seguim aquí amb tu

Casals

WE CONTROL AIR

CASALS VENTILACIÓN IND, S.L.

Ctra. Camprodon, s/n - 17860 Sant Joan de les Abadesses - Girona - SPAIN

Tel. (+34) 972 720 150 - e-mail: ventilacion@casals.tv - internet: www.casals.tv

FIBRAN

Tripas de colágeno
Collagen casing

www.fibran.net

FIBRAN, S.A.

Pol. Ind. Cal Gat, P.29 - 17860 Sant Joan de les Abadesses - Girona - SPAIN

Tel. (+34) 972 720 025 - Fax (+34) 972 721 021
e-mail: fibran@fibran.net - internet: www.fibran.net